Ажалай түрүүшүүлдэ амар мэндэ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 31 (15654) | 1981 оной февралиин 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛСОВПРОФТО, ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

БАМ-ай БУРЯАДАЙ УЧАСТОГАЙ ТОННЕЛЬ МАЛТАДАГ БРИГАДАНУУДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ ДУНДА 1980 ОНОЙ IV КВАРТАЛДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

БАМ-ай Буряадай участогай тоннель малтадаг бригадануудай коллективүүдэй дунда 1980 оной IV кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обком иигэжэ тогтообо:

«БАМтоннельстрой» барилгын управлениин тоннель малтадаг 16-дахи отрядай А. Д. Бычковой хүтэлбэрилдэг бетонщигуудай бригадада дамжуулгын Улаан туг барюулгатайгаар мүрысөөнэй нэгэдэхи һуури олгохо. Тус бригада кварталайнгаа даабарита түсэбые 137,1 процент, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаряа 155,5 процент дүүргэһэн ба хүдэлмэрөө һайн шанартайгаар хэжэ, материалнуудые арьбалһан байна.

Нүхэр А. Д. Бычковой даадаг бригадые республикын Хүндэлэлэй самбарта гаргаха.

ЭРХИМҮҮДЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛДЭ ТҮШЭГЛЭХЭ

Мүнөөдэр Улаан-Үдэдэ үргэн дэлгэр Буряад ороноймнай арадай ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн хүдэлмэрөө эхилхэнь.

Зүблөөндэ хабаадагшад 1980 оной, мүн бүхыдөө түсэбтэ арбадахи табан жэлэйнгээ хүдэлмэриин дүнгүүдые хаража үзэхэ, саашанхи гол шухала зорилгонуудаа тодорхойлхо, 1981 ондо — арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхэ социалис уялгануудаа баталан абаха байна. Ушар нимэһээ эндэ хэлсэхэ, һанамжа дурадхалнуудаа андалдаха, мүн шүүмжэлхэшье зүйлнүүдэй олон байхань мэдээжэ. КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэр зэргэ дүүргэһэн, партиин ээлжээтэ съездын урда тээхи бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй эршэ түгэсөөр дэлгэрһэн, ямар шиидхэгдээдүй асуудалнуудай, ашаглагдаагүй арга боломжонуудай байһан тухай залан сэхэшье, бүтэмжэтэйшье хөөрэлдөөнүүдэй болохо байһаниинь лабтай.

Хэнэйшье мэдэһээр, үнгэрһэн табан жэл соо манай республикын арадай ажахыда, хүн зоной ажабайдалда ехэ хубилалтанууд болоо, социально-экономическа хүгжэлтэдэ бага бэшэ амжалтанууд түйлагдаа гээшэ. Энээн тушаа олон жэшээнүүдые дурдажа боломоор.

Нэн түрүүн, республикымнай промышленность продукци худалдаха талаар арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудаа сүм дүүргээ гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур аяар 52 миллион түхэригэй промышленна продукци Эхэ орондоо оруулһан байха юм. Шэнэ-шэнэ предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа, хуушануудынь һэльбэн шэнэлэгдээ. Тэрэнэй ашаар үйлэдбэриин хүсэ шадал һалбаран хүгжөө. Энэ хугасаа соо 600-һаа үлүү шэнэ түхэлэй продукци гаргагдадаг болоо, 167 зүйлэй эд, хэрэгсэлнүүдтэ гүрэнэй Шанарай тэмдэг олгогдоо. Эдэ бүгэдэ хадаа промышленна үйлэдбэридэ түрүү техникэ болон технологи нэбтэрүүлһэнэй, материальна нөөсэнүүдээ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэһэнэй, хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариин дээшэлһэнэй, шанарай түлөө улам шангаар тэмсэдэг болоһоной ашаар түйлагдаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

Хэдэн жэлдэ удаа дараалан ган гасууртай байбашье, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалай, үсэд нэтэрүү оролдолгын ашаар газар тариалангай ба мал ажалай продукци абаха талаар урагшаа дабшаһан байнабди. Жэшээлхэдэ, арбадахи табан жэлэй туршада, урдахи табан жэлэйхитэй сасуулбал, жэлэй дунда зэргын хэмжээгээр, мяха гүрэндэ худалдалга 3,7 процентээр, һү — 8,6 процентээр, ноосо — 7,7 процентээр, үндэгэ — 46 процентээр ехэ болоһон байна бшуу. Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һууринь бэхижээ, малай олон шэнэ комплекснууд баригдаа, колхоз, совхозууд олон тоото машина болон техникэ абаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор найдабтар ехэ барилга хэгдээ. Ганса үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлтэдэ 2 миллиардһаа үлүү түхэриг мүнгэ зөөри гаргашалагдаба. Иланхаяа түлишын-электрын элшэ хүсэнэй, машина бүтээлгын, холимог тэжээл үйлэдбэрилгын, барилгын материалнуудай промышленностиин томо-томо предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа. Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ асари ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

КПСС-эй XXVI съездые зарлаха тухай тогтоолой гараһанһаа хойшо ажалай коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөн шэнэ эршэтэйгээр, үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Хүн бүхэн түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа гаргажа хүдэлнэ. Мүрысөөнэй манлайда ажалай түрүүшүүл батаар жагсажа, эрхим хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулна.

Мүнөөдэрэй зүблөөн дээрэ арадай ажахын түрүүшүүлэй ажалай дүй дүршэл тухай ехэ хөөрэлдөөнэй болохо байһаниинь ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, республикымнай 23 мянган түрүүшүүл, 75 предприяти болон эмхи, 13 колхоз болон совхоз, 205 цех болон участок, 70 фермэ арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабари болзорһоонь урид, нёдондо жэлэй декабриин 1-дэ дүүргээ һэн.

Тэдэмнай мүнөөшье партиин XXVI съездын урда тээхи социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ дабшаһаар зандаа. Тэдэнэй дундаһаа авиационно заводой токарь, үнгэрһэн табан жэлэй туршада аяар найман жэлэй түсэб дүүргэһэн Владимир Егорович Анпиловые дурдалтай. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дундаһаа Баргажанай суута хонишон Дашанима Буодиевич Сундуевые нэрлэлтэй. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада арбадахи табан жэлдэ ноосо хайшалха түсэбөө 171,2 процент, харин хурьгадые абаха түсэбөө 139,4 процент дүүргэжэ, амжаа бэлэй. Тиигэжэ түрүү хонишон түсэбһөө гадуур 95 центнер ноосо, 840 хурьга ажахыдаа тушааһан юм. Нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ Валентина Ильинична Гаврилова олон станок дээрэ хүдэлдэг болоһоной ашаар табан жэлэйнгээ түсэбые 3 жэл 8 һара соо сүм дүүргэһэн жэшээтэй. БАМ-ай суута барилгашан, комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Юрий Данилович Бордаченко түсэбтэ даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ зуураа, һарадаа 138 метр тоннель малтажа, орон дотороо шэнэ рекорд харуулһан байна бшуу.

Ажалдаа эрхим дүнгүүдые түйлажа, олоной дунда үнинэй суутай болоһон авиационно заводой фрезеровщик Т. И. Фёдоров, прибор бүтээлгын заводой токарь С. В. Ольховатский, нарин сэмбын комбинадай ноосо илгагшад Б. Э. Аюшеева, В. Ф. Дмитриева, БАМ-ай эрхим барилгашад А. В. Бондарь, Н. А. Еременко, 7-дохи СМУ-гай штукатур-шэрдэгшэ Т. В. Окладникова, Сэлэнгын совхозой хонишон А. М. Акулов, Ойморой һаалишан Т. Ц. Тынтуева, Хурамхаанай түрүү луговод Д. И. Ухинов, «Туяана» нэгэдэлэй эсхэгшэ Н. Г. Варнавская, Улаан-Үдын 7-дохи столовын тогоошон Г. И. Филатова болон бусад хэдэн олон ажалай баатарнуудай нэрэнүүдые баяр баясхалантайгаар эндэ дурдажа болоно.

Эрхимэй эрхимүүд — барилгашан В. И. Аксёнов, жолоошон П. И. Базыкин, модельщик В. И. Бардунаев, һаалишан Л. Н. Седых, хонишон О. Э. Сангадиева, совхозой директор Д. Ц. Цыденжапов, комбинадай директор К. П. Альцман Коммунис партиин XXVI съездын делегадуудаар һунгагдажа, олониитын ехэ этигэл найдабарида хүртэбэ.

Тиимэһээ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй баатаршалгата ажалай дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо, тэдэнэй жэшээгээр хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл бадаруулха гээшэ бүгэдын хэрэг болонхой. Энэ талаар нютагай партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай хэхэ юумэн ехэшье, харюусалгатайшье.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ арадай ажахын урда табигдаһан ехэ зорилгонуудые гүйсэд бэелүүлхын тула ажалша коллективүүдэй хүсэ шадал, эрмэлзэл хэшээл шадамараар элсүүлхэ, социалис мүрысөөе ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ, нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэн хэрэглэхэ ябадал мүнөө үедэ онсо шухала удха шанартай болоно. Урда табан жэлдэ аша үрээ һайса харуулһан ажалшадай олон үүсхэлнүүдые: «Табан жэлэй түсэб — болзорһоонь урид», «Шанарай табан жэлдэ — хүдэлмэришэнэй бата найдамтай ажал», «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ», «Табан үдэрэй даабари — дүрбэн үдэр соо» гэхэ мэтые улам саашань нарижуулан, бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотойбди.

Ажалша арад түмэнэй хүсэл оролдолгоор, мэргэжэл шадабаряар арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудай амжалта түгэсөөр бэелүүлэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ажалай баатарнуудта алдар соло!

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент Ц. Цыбиковэй буулгаһан зураг дээрэ Хэжэнгын совхозой суута хонишон Данзан Базаржапович Дармаевай өөрынгөө наһанай хани Хандама Батожаповатай байхыень харанат. Толгойн ара гэжэ газарта үбэлжэдэг, түл абадаг энэ бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 100-һаа зуун хурьга абаха, бүтэн бүрин түлжүүлхэ гэһэн үндэр уялгатай юм. Эдэ үдэрнүүдтэ хурьгад адхаржа эхилээд, хонишодой эгээл харюусалгатай хаһань хүрэжэ ерэбэ бшуу. Амжалта тэдэндэ хүсэе!

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ — ҺАРА СОО

Шэнэ табан жэлэй эхин һара манай малшадта урагшатай, яһала амжалтатайшье байба.

Түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, ажахын мал шахалгын гүүртынхид эрхим үрэ дүн түйлажа байна. Эдэнэр үбэлжэлгын үедэ 200 гаран үхэр хаагаад шахахадаа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 850 граммаар нэмээбэ. Үнгэрһэн январь һарада энэ гүүртэһээ олохон үхэр мяханай комбинадта тушаагдаа. Тэдэнь диилэнхидээ тус тустаа 380 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэйгээр абтаа, эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэдэ хүртөө.

Эндэ дүршэлтэй бэрхэ малшан Иван Иннокентьевич Нечкин болон тэрээнтэй сугтаа хүдэлдэг хүнүүдэй аша габьяа ехэ. Һүүлэй хоёр жэлдэ тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив һайн үрэ дүн түйлана. Нёдондо энэ гүүртынхид шахамал үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 813 граммаар нэмээһэн юм. Арбадахи табан жэлдэ эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө И. И. Нечкин «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

Эдэ малшадай оролдолгын ашаар фабрика жэлэй эхинһээ хойшо 810 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда тушаажа, байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь хоёр һараар урид дүүргэбэ.

З. КУРБАТОВА,
Кабанскын шубуунай фабрикын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР ТУШААХАБДИ

Михаил Филиппович Гребенщиковэй бригада шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһаар үнинэй юм. Өөрөө тэрэ бага балшар наһанһаа бар хүсэнэй ажалда дадаһан, барилгын баян дүршэлтэй хүн. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсажа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан энэ бригада эдэ үдэрнүүдтэ мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэжэ ябана.

М. Ф. Гребенщиковэй бригадынхид үнгэрэгшэ арбадахи табан жэлдэ түйлаһан амжалтаяа энэ жэлдэ улам саашань арьбадхажа байна. Үнгэрһэн январь һарын даабари 122 процент дүүргээ.

Мүнөө тэдэнэр Улаан-Үдын Советскэ районой поликлиникын, багшанарай институдай студентнэрэй хамтын байрын барилга дээрэ амжалтатай хүдэлжэ байна. Поликлиникэ барилгада тус бригадынхид ехэхэн хүдэлмэри хэжэ гараа. Шала дэбдихэһээ эхилээд, үүдэ, сонхын хамаг хүдэлмэри богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар хэгдээ. Поликлиникын байшангые газаа досоһооншье харахада, дархашуулай уран гараар бүтээгдэһэн хадаа нюдэндэ хэды урин дулаанаар харагданаб.

Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлэй май һараһаа эндэ ажаллана. Тус бригадынхид үсөөхэншье һаа, эбтэй ээтэй ажалаараа шалгаржа, һаяын үдэрнүүдтэ поликлиникын байшангые һайн шанартайгаар ашаглалгада тушаахаар зоригжонхой. Дархашуул Н. И. Беспалов, Н. Бен-Жан Ген гэгшэд һайнаар ажаллана.

А. ФЕДОРОВА,

400 КИЛОГРАММ ШЭГНҮҮРТЭЙГЭЭР

Нёдондо жэлэй хүшэр үбэлжэлгын һүүлээр үбһэ тэжээлэй дуталдаһан дээрэһээ туража муудад гэһэн 150 толгой хашарагуудые Туранай совхозой малшан Пурбэ Содномович Гармаев Үүр гэжэ холын бэлшээридэ туужа гараһан юм. Тэндэ оролдосотой һайнаар малаа харууһалжа, уялгын ёһоор сүүдхэдэ дунда зэргээр толгой бүриинь шэгнүүр 800-гаад граммаар нэмээхын орондо 988 граммда хүргэһэн байна.

Сентябрь һарада холын бэлшээриһээ бусажа ерэһээр, Агуунха гэжэ газарта хашарагуудаа шахан таргалуулхаяа табяа һэн. Хашараг бүхэнэйнь шэгнүүр тиихэдэ 250 килограмм байһан юм. Һаяхан, январь һарада хэмжэхэдэнь, арбан толгойнь тус бүридөө 400 гаран килограмм, бэшэниинь — 380—390 килограмм шэгнүүртэй болоһон байба. Энэ хадаа түрэл партиимнай ээлжээтэ съездын үнгэргэгдэхэеэ байхада, юрын коммунист малшанай түйлаһан ехэхэн амжалта мүн.

Һаяар түрүү малшан шахажа томо болгоһон хашарагуудаа гүрэндэ тушааханъ.

Б. РОМАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй район.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ КОМПАРТИНУУДАЙ СЪЕЗДНҮҮД

ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ХАРААЛАН...

АЛМА-АТА. (ТАСС). Казахстанай ажалшад арбадахи табан жэлэй түүхэ-бэшэгтэ гайхамшагта хуудаһа бэшэбэ. Республикын Компартиин февралиин 4-дэ нээгдэһэн XV съездэ хабаадагшад түйлаһан ехэ амжалтанууд тухайдаа, ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлхэ зорилгонууд тухайдаа хэлсэһэн байна.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиумые делегадууд ехэ урма баяртайгаар һунгаа.

Съездын зүблэхэ зүйл баталагдаба. Казахстанай Компартиин ЦК-гай ба шалгалтын комиссиин тоосоонууд, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект тухай элидхэл, республикын партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые һунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев тоосоото элидхэл хэбэ.

Республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад коммунизм байгуулгада шэнэ илалтанууд тээшэ совет арадые найдамтайгаар хүтэлбэрилжэ ябадаг КПСС-эй ленинскэ ЦК-гай дотоодын болон гадаадын сэсэн мэргэн политикые нэгэн һаналтайгаар һайшаана. КПСС-эй ээлжээтэ съездэдэ бэлэдхэлһээ уламжалһан ажалай ба нийтын үүсхэл эдэбхи, социалис мүрысөөнэй үргэн дэлисэ партиин генеральна хараа шэглэлые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө ашаг үрэ ехэтэй тэмсэлэй толотомо гэршэ жэшээ болоно.

Үнгэрэгшэ табан жэл Казахстанай ажалшадта республикын социально-экономическа программые бэелүүлгын шухала шата болоһон байна. Энэ үе соо национальна доход 23,6 процентээр ургаа. Промышленностиин түрүү һалбаринуудай хүгжэлтэ дээшэлээ. 250 шахуу томо ехэ предприяти, үйлэдбэри болон цех баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

Республика дотор хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ ороохо таряа хуряалга — 27, тэрэниие бэлэдхэлгэ 33 процентээр дээшэлһэн байна. Гүрэндэ таряа худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые 233 миллион пүүдээр үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ нэмэлтэнь шэнэ газар ашаглалгын урда тээ Казахстанай жэл бүри гүрэндэ тушаадаг тарянһаа 3 шахуу дахин үлүү ехэ болоно бшуу. Овощ ургуулагшад, хартаабхашад, бахчева ургамалнуудые таригшад амжалтатай һайнаар хүдэлөө. Мал ажал дээрэ горитой ехэ хубилалтанууд болоһон байна. Һү һаам дээшэлээ, үхэр малай ба шубуудай тоо олошороо.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын хэмжээн нилээд ургаһан байна. Үзэл сурталай ба эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха, республикын партийна организациин бүхы шатын ажал ябуулгые саашадань һайжаруулха зорилгонуудые делегадууд хаража үзэбэ. Коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхэ, ажабайдалай бүхы шатануудта партийна үүргэ нүлөөе ехэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Удаань Казахстанай Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл шагнагдаһан байна.

* * *

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Ороной хүгжэлтын гол зорилгонуудай проект экономическа ба социальна хүгжэлтын шэнэ хараа түсэбүүдые совет хүнүүдэй урда табина гэжэ Узбекистанай Компартиин февралиин 4-дэ хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлһэн XX съездын делегадууд омогорхол баяртайгаар хэлэбэ.

Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Д. Худайбердыев партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэл хээ. Республика дотор промышленностиин олзоборилгын ба буйлуулан болбосоруулгын һалбаринууд жэгдэ һайнаар хүгжөөгдэхэ юм гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Түлишын-элшэ хүсэнэй комплексые бэхижүүлгэдэ, хлопок тарижа ургуулха оньһон техникые үргэнөөр бүтээлгэдэ анхарагдаа.

АРАДАЙ БААТАРШАЛГА ТУХАЙ

«Шэнэ газар» гэжэ баримтата-публицистическэ олон серитэй фильмые түбэй телевиденеэр харуулалга февралиин 4-дэ дүүрэбэ. Леонид Ильич Брежневэй дурсалганудай номой удхаар зохёогдожо буулгагдаһан энэ лентэ «Бага газар», «Һэргэн хүгжэлгэ» гэжэ телевизионно картинануудай үргэлжэлэл болоһон байна. Олон миллион совет хүнүүд эдэ фильмүүдые һонирхон хараа.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглалтын үедэ арад зоной ажалай агууехэ баатаршалгын толотомо хуудаһанууд баримтата материалда үндэһэлэн «Шэнэ газар» гэжэ фильм дотор тобойсо харуулагдана. Тэдэ жэлнүүдтэ нүхэр Л. И. Брежнев Казахстанай партийна организацие хүтэлбэрилһэн байгаа.

Олониитын дунда хододоо ябажа, үгэ хүүрээрээ, ажал хэрэгээрээ тэдэниие зоригжуулдаг байһан Леонид Ильичэй бурьялма, эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга тухай тэрэнэй номой геройнууд — шэнэ газарые ашаглагшад экран дээрэһээ халуун дулаанаар зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэнэ.

Манай үе сагта Казахстанай, Алтайн хизаарай, Омско болон Новосибирскэ областьнуудай, ороной бусад районуудай шэнэ газар элдүүрилгын нютагуудта буулгагдаһан кинокадрнууд энэ лентэдэ оруулагдаа. Энэнь һалбаран сэсэглэһэн нютагуудые, шэнэ газар элдүүрилэгшэдэй ажалай алдар солые арьбадхагшадай зориг бадаруулма хэрэгые зураглана.

«Казахтелефильм» студида буулгагдаһан картина дээрэ режиссёрнууд К. Ахметов, С. Морозов, операторнууд Г. Лазаревский, А. Федулов хүдэлһэн байгаа. СССР-эй арадай артист В. Тихонов дурсалгануудай текстые уншаба.

(ТАСС).

Партиин үнэн хүбүүн

Партиин, гүрэнэй ба сэрэгэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, ленинскэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн К. Е. Ворошиловай түрэһөөр 100 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ гайхамшагта һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан февралиин 4-дэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институтда болобо.

Эдир наһанһаа хойшо К. Е. Ворошиловай ажабайдал, ажал ябуулга партиин хэрэгтэй, шэнэ общество байгуулхын түлөө совет арадай тэмсэлтэй, Октябриин түйлалтануудые хамгаалалгатай нягта холбоотой байгаа гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. Тэрэ Россида болоһон гурбан революцида эдэбхитэйгээр хабаадаһан, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй элитэ мэдээжэ эмхидхэлшэдэй, байгуулагшадай нэгэниинь байһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Ворошилов Оборонын Гүрэнэй Комитедэй гэшүүн, Верховно Главнокомандованиин Ставкын гэшүүн байһан. Гүрэнэй харюусалгатай тушаалнуудта хүдэлхэдөө, немец-фашис булимтарагшадта эсэргүү совет арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан, партиин дотоодын болон гадаадын политикые бэелүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулһан байгаа.

К. Е. Ворошиловта зорюулагдаһан памятник февралиин 4-дэ Ворошиловградта баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Соведүүдэй ороной оборонын наркомой будёновко малгайтай, шинель үмдэнхэй, хүлэг мори унаад харайлгажа ябахань харуулагдана. Хүшөөгэй авторнууд — скульптор А. Посядо, архитектор А. Душкин.

УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. Ф. Ватченко хүшөө нээлгын үедэ байлсаа.

К. Е. Ворошиловай музей энэ хотодо мүн лэ нээгдэбэ.

(ТАСС).

РОССИН АЖАХЫНУУДАЙ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллегиин үргэн заседани февралиин 4-дэ Москвада болобо. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ үндэһэлэн 1981 ондо Россин Федерациин хүдөө ажахын хүгжэлтын зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн, 1980 оной дүнгүүдые согсолһон байна.

Эдеэ хоолой комплексын үндэһэ һуури болохо хүдөө ажахы арбадахи табан жэлдэ урагшаа алхам хээ гэжэ элидхэлшэ — министр Л. Я. Флорентьев, бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Жэлдээ дунда зэргээр 114 миллион шахуу тонно тарян түрүүшынхеэ хуряагдаһан байна. Юһэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулбал, таряа, хартаабха, овощ, һү болон үндэгэ үйлэдбэрилгэ дээшэлээ, колхоз, совхозуудай материально-техническэ бааза бэхижүүлэгдээ, хүдөө нютагта үйлэдбэриин, гэр байрын, соёлой ажаһуудалай, харгы барилгын хэмжээнүүд ургаа.

Гэхэтэй хамта республикын хүдөө ажахын хүгжэлтын хэмжээн табигдадаг эрилтэнүүдтэ, бии байгаа арга боломжонуудта үшөөл харюусанагүй гэжэ коллеги дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Хүдөө ажахын зарим зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ талаар табан жэлэй даабаринууд дүүргэгдээгүй. Ажахы бүхэн газарай үрэжэл дээшэлүүлгын, газар тариалан болон мал ажал эрхилэлгые һайжаруулгын комплексно программые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэгүй. Үрэһэ бии болголгодо, бэлэдхэлгэдэ, шанаржуулан һайжаруулагдаһан газар болон үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэлгэдэ ехэ дутуу дунданууд дайралдана. Ажахынууд хоорондын ба агропромышленна хамжаае хүгжөөлгэдэ, түрүү технологи нэбтэрүүлгэдэ, һалбариие промышленна үндэһэ һуури дээрэ табилгада анхарал үшөөл багаар табигдана.

Хүдөө ажахые саашадаа хурдан түргэнөөр, жэгдэ һайнаар хүгжөөлгэдэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгэдэ, газар таряланда, продукци хадагалха баазануудые барилгада мүнгэ ехээр һомололгодо хүдөө ажахын органууд, колхоз, совхозуудай коллективүүд анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ коллеги тогтообо.

КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо И. К. Капустян, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Л. Б. Ермин заседаниин хүдэлмэридэ хабаадаба.

(ТАСС).

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

МЯХА ЕХЭЭР АБАХА АРГА БИИ

Тугал, буруунуудые һайнаар түлжүүлжэ, түргэн зуура томо болгоод, удаань зүбөөр бэлшээн, шахан таргалуулаад, үхэрэй мяха ехээр үйлэдбэрилдэг болохо колхоз, совхозуудта мяханай малай гүүртэнүүдые гү, али ажахынууд хоорондын предприятинуудые эмхидхэхэ тухай асуудалда нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай 1978 оной июлиин Пленум дээрэ элидхэл хэхэдээ, онсо анхарал хандуулһан байна.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект дотор энэ асуудал баһал тон хурсаар табигданхай. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн арбадахи табан жэлдэ орон доторнай 15—15,6 миллион тонно мяха жэл бүри үйлэдбэрилхэ зорилгын табигдаһан байбал, мүнөө жэл бүри тэрээнһээ 2 миллион үлүүтэй тонноор ехэ мяха абадаг болохоор түсэблэгдэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, Захааминай районой совхозууд диилэнхидээ мяханай мал үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэй гээшэ. Ажахынууд үнеэдһээ тугал абаад, тэдэнээ нарайһаань хойшо эхэдэнь табижа, хүхүүлэн түлжүүлдэг юм. Удаань тэдэ тугалнуудаа тус тустань 130—140 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаажа, томо болгоһон бзеэрээ бэлшээн, шахан таргалуулаад, мяханда тушаадаг байна. Тиимэһээ эндэмнай гол түлэб мяхалиг — хальмаг, казахай сагаан толгойто үүлтэрэй үхэрнүүд үсхэбэрилэгдэдэг.

Иимэ технологи гэхэ гү, али мяханай мал үсхэбэрилхэ энэ гурим арба һайса гаран жэлдэ хэрэглэгдэнэ. Теэд сагай, ажабайдалай эрилтэ жэл бүри ондоо боложо байна ха юм даа. Хэрбээ эзээнһээ урагша мяханай гүүртэнүүдтэ түлжүүлэгдэһэн тугалнуудай хоёр-гурбан жэлтэйдээ тус тустаа 3,5—4 центнер шэгнүүртэй болгогдожо, мяханай комбинадта тушаагдахадань, энэмнай муу бэшэ үрэ дүн гэжэ тоолодог байгаабди.

Урдань иимэ мал хоёр-гурба үбэлжэжэ, горитойхон хэмжээнэй үбһэ тэжээл эдижэл, тэды шэнээн шэгнүүртэ хүрэдэг һааб даа. Мүн тэрэнэй харууһанда хэды ехэ хүсэ хүлһэнэй, мүнгэ зөөриин үлүү гаргашалагдадаг байһаниинь баһал элитэ. Илангаяа эхэеэ хүхэжэ ябаһан тугалнууд тэдэнһээ һалгаагдаад байхадаа, түргэн еедэлхэеэ болишодог һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэниие тусгаар һайн харууһа, тэжээлдэ табиха арга боломжо олонхи ажахыда байдаггүй ха юм.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, КПСС-эй райком, райгүйсэдком республикын «Скотопром» тресттэй хэлсэжэ, манай Енгорбойн совхоз дээрэ тугал, буруу түргэнөөр түлжүүлхэ, шахан тарталуулха ажахынууд хоорондын хамжааһай комплекс эмхидхээ юм. Тус комплексын начальнигаар Р. Л. Бандеев томилогдоо һэн.

Түбхын түрүүн энэ комплексын байха Нурта гэжэ газарта тугалнуудые байлгаха, мал шахаха һайн түхеэрэлгэтэй типовой байранууд баригдажа эхилээ. Жэшээнь, нёдондо миллион шахуу түхэригэй барилга хэгдээ. Даб дээрэ тэндэ хамта 1000 үхэрэй байха хоёр байра ашаглалгада үгтөөд, тэндэ тугал, буруунууд дүүрэн оруулагдажа, һайн харууһа, тэжээлдэ табигдаад байна. Эндэмнай Санагын, Далахайн, СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ, Дүтэлүүрэй совхозуудай, өөһэдымнай мяханай гүүртэнүүдэй эхэһээ һалгаагдаһан, тус тустаа 120-һоо 140 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй гол түлэб эрэ тугалнууд асарагдажа табигданхай. Жэжэ мал нёдондо намар октябрь һарада ажахынуудһаа суглуулагдаа юм.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ үхэр бүхэндэ үдэрэй 3 килограмм үбһэ, 4—5 килограмм силос, 1,5 килограмм талха тарьяанай зүйл эдюулжэ, түлжүүлнэ, шаханабди. Мянга гаран үхэрые 8 оператор-малшад харууһалдаг. Байра соо малай өөһэдөө уһалха авто-уһалуури бии, шэбхэ шабааһаниинь гидро-түхеэрэлгээр угаагдан сэбэрлэгдэнэ, хэршэгдэмэл, үйрүүлэгдэмэл тэжээл тусхай оньһон түхеэрэлгээр хубаарилагдажа, кормушкануудта хэгдэдэг.

Үнгэрһэн ноябрь, декабрь, январь һарануудта үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 500—550 граммаар нэмээгдээ. Энэмнай тиимэ ехэ бэшэ гээшэ ааб даа. Түргэн түлжүүлэгдэхэ, шахагдаха тугал, буруунуудай шэгнүүр тус бүридөө сүүдхын адагынь 580—900 граммаар нэмээдэг болохо зорилго табигдана.

Мүнөө бидэ имагтал өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхэһэн үбһэ тэжээлээр совхозойнгоо, мүн бусадшье ажахынуудһаа асарагдаһан малые хооллуулнабди. Үнгэрэгшэ зундаа, намартаа хамта 33 мянган центнер үбһэ ажахынгаа сабшалан дээрэһээ абаад, ондоо тээгүүр 20 мянган центнер үбһэ, һолоомо бэлэдхээ һэмди. Бүдүүн тэжээлнай урзанданайхиһаа 5 мянган центнерээр ехэ болоно. Тэрэшэлэн 4089 тонно силос, 656 тонно сенаж бэлэдхэгдээ һэн. «Скотопром» трест манда һара бүри 100 тонно холимол тэжээл үгэдэг, тэрэниие Зэдэ станциһаа өөһэдөө зөөдэгбди.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ манай түрүү механизаторнуудай, ажалшадай габшагай шангаар хүдэлһэнэй ашаар лэ малаа муу бэшээр ондо оруулжа байнабди гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээнь, Дэмбрыл-Доржо Будаевай, Борис Жигжитовэй, Иван Лыгденовэй звенонууд илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараа. Жэшээнь, И. А. Лыгденовэй даадаг багахан звеногой үбһэшэд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 172 процент дүүргээ, сабшалангай гектар бүриһөө 18,8 центнер үбһэ абаа юм.

Ажахыдамнай мүнөө бүхыдөө 3700 үхэр, тэдэнэй 310-ниинь һаалиин үнеэд үбэлжүүлэгдэжэ байна. Байгша ондо Нуртын комплексдо хамта 1.000 тугал, буруу оруулжа түлжүүлхэ, шахаха үшөө хоёр байрын һуури табигдаад, баригдажа байнхай.

Саашадаа адууһа малаа үбһэ тэжээлээр бардам хүрэхеөр хангаха, илангаяа комплексын гоо тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлэн, һайнаар шахажа, үхэр бүхэниие 17—20 һаратайдань 380—400 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта оруулдаг болохын тула нилээд ехэ юумэ хэхэ болонобди. Үнгэрһэн табан жэлдэ 1300 гектар муу ургасатай сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдажа, олон жэлэй ногоон таригдаа. Тиихэдэ 500 гектар газарта ой модо, бургааһа шугы сэбэрлэжэ, даб дээрэ тэрэнэйнгээ 300 гектарынь хахалаад, нёдондо тэндэ олон жэлэй ногооной үрэһэ таряа һэмди.

Иигэжэ совхозой бүхы 3,3 мянган гектар сабшалангай хахадһаа эхэнхинь һайжаруулагдаһан, олон жэлэй ногооной ургадаг газар болонхой.

Тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлхэ, удаань һайнаар шахахын, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын тула тэдэндэ шэмэтэй, шанартай, олон янзын тэжээл һайса эдюулхэ хэрэгтэй ааб даа. Бидэ мүнөө сабшалан дээрээ гол түлэб сибириин волоснец ногоо ургуулнабди. Теэд тэрэнэй үбһэн суур ехэтэй, хатуу, малай эдихэдэ муушаг байна. Харин тэрэнэй орондо костер безостый ногоо таряа һаа, дээрэ гэжэ һанагдана. Гэбэшье тиимэ ногооной үрэһэн эндэмнай хомор. Хоёрдохёор, манда силос, сенаж улам ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Тусхайлбал, гансахан байгша ондо 5.000 шахуу тонно силос дараха шухала. Силосэй һайн шанартай байхынь тула шангаар нягтаруулха ёһотой. Теэд манда тэрээндэ хэрэглэхэ томо С-100 гү, али К-700 түхэлэй трактор үгы. Гадна ургаһан үбһэ ногоое түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряахын тула оньһон техникэ, илангаяа үбһэ багсалан тюк болгохо, һурилхэ түхеэрэлгэ манда баһал олон хэрэгтэй. Энэ жэлдэ аяар 46 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэйбди.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэмнай районой, республикын партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, Госкомсельхозтехникын нэгэдэл, «Скотопром» трест гэхэ мэтэ туһалха аабза гэжэ найдагдана. Юуб гэхэдэ, бидэ үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые жэл бүри дээшэлүүлхэ болонобди. Хэрбээ энээнһээ урагша жэлдээ 3 мянган центнер мяха гүрэндэ худалдадаг һаа, байгша ондо тэрэнээ 6050 центнертэ хүргэхэ зэргэтэйбди.

Манай Нуртын комплексдо үхэрнүүд үбэлдөө, хабартаа дулаан байрада байлгагдажа шахагдаха, харин зуниинь эдэ мал бэлшээн тарталуулагдаха юм. Тиигэжэ үхэрэй мяханай үнэ сэн хямда болохо, гаргашань хороогдохо ушартай, Зунай бэлшээриин үедэ мал һайнаар тарталуулдаг дүй дүршэлтэй малшад манда бии. Совхозой түрүү малшад Шагдар Дармаевич Доржиев, Башман Доржиевич Раднаев, Михаил Самбуевич Самбуев гэгшэд зундаа үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1 килограммһаа дээшэ нэмээдэг заншалтай.

Тиимэһээ бэлшээриин хаһада ехэ мяха абаха гэжэ оролдохо ёһотойбди. Үхэрнүүдтээ талха таряа нэмэжэ эдюулээд лэ һайнаар адуулха шухала. Хүбшэ газарай бэлшээридэ хабартаа, зунай эхеэр үшөө хүйтэн байдаг, мүн намар эртэ баһал хүйтэршэдэг гээшэ. Энээниие хараада абажа, бидэ тэндэ малшадай байха дулаан гэрнүүдые ба үхэрнүүдые оруулха дал, һарабша гэхэ мэтые түхеэрнэбди.

Үшөө нэгэ шухала асуудал гэхэдэ, мал шахалгын комплексдо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэг болоно. Мүнөө үедэ эндэ малшан-оператор бүхэн 100 гаран үхэр эдеэлүүлдэг һаа, ойрын сагта ажалайнь эмхидхэл, технологиие гуримшуулжа, хүн бүхэндэ 230—250 үхэр даалгадаг болохо зорилготойбди.

Урдамнай ехэшье, харюусалгатайшье зорилго табигданхай. Тэрэ мүртөө ажалдамнай, илангаяа шэнээр эмхидхэгдэһэн комплексымнай хүдэлмэридэ дутуу дунда, шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Эдэ бүгэдые түргэн усадхажа, урдаа табигдаһан түсэб, даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула манай бүхы ажалшад, малшад хамаг оролдолго, хүсэ шадалаа гарган хүдэлнэ.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ,
Захааминай районой Енгорбойн совхозой директор.

КПСС-эй XXVI съездын делегат

НАҺАНАЙНЬ ХЭРЭГ

ТЭРЭ үдэр Петр Иванович хоёрдохи халаанда хүдэлхэ хадаа гэртэхи, газаахи ажалаа хэжэрхёод, үхибүүдэйнгээ һургуулиһаа ерэхыень хүлеэжэ һуугаа һэн. Гэнтэ газаань хүндэ машина ерэжэ байхадал гээд, суг хүдэлдэг нүхэрынь орожо ерэбэ.

— Петро, машинамнай эбдэрээ хаш. Моторынь хүсэеэ дууһан абанагүй. Бага хүдэлөөд лэ унтаршана,—гэбэ.

Тиихэдэнь Петр Иванович нүхэрһөө олон табан юумэ асууншьегүй, үгэ дуугүйхэнөөр хубсаһаяа үмдэжэ, газаашаа гараба.

Нүхэртэеэ энэ мантан томо машина соогоо һуугаад, гараж тээшэ ошожо ябахадаа, тон дуратай дуунай аялга мэтэ танил болошоһон машинынгаа абяа шагнажа, тэрэнэй хүндөөр уухилан, хирэ-хирэ болоод лэ хахахые дуулахадаа, тэрэнэй досоо унтаржа, зүрхэ сэдьхэлынь хүдэлжэ эхилээ һэн. Машинынгаа хахажа аалидаха бүри Петр Иванович аман соогоо:

«Үшөө нэгэ бага хүлеэгыш. Хүрэхэеэ ябанабди. Үшөө зааха...» — гэжэ байгаад амиды амитанда хандаһан мэтээр аргадажа, өөреэшье мэдэнгүй урдахи барюулһаа аһалдашоод, урагшаа дугташан һуугаа бэлэй.

Энэньшье буруу бэшэ. Машинынгаа бага эбдэрхэдэ гү, али танил абяандань халта ондоо дуунай бии болоходо, һанаагаа зобожо, тэрэниие усадхаагүйдөө амардаггүй хүнэй досоохиие ойлгохоор ааб даа. Петр Иванович машинынгаа абяа дуулаад байхадаа, ямар «үбшэндэ» абтаһыень гансата тухайлһан байгаа. Тиимэһээ дулаан гараж соо ороод байхадаа, нэн түрүүн зажигани болон фильтрнүүдыень шалгажа эхилээ бшуу.

— Петр Иванович Базыкин бидэнэй одоошье урдаа хараха хүмнай гээшэ. Энэ томо «БелАЗ-540» машина гүйсэд дууһан, тон һайнаар мэдэхэ. Энэмнай ехэл ореo, бэшэ машинануудта оройдоошье байдаггүй деталь болон элдэб олон оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй хә юм. Ямаршье һайн инженерые асараад харуулбалтнай, абаһаар ойлгодоггүй. Сагхэрэгтэй байха. Теэд Петр энэ машина өөрын табан хурган шэнги мэдэхэ даа. Тиимэһээл тэрэниие нүхэдынь «Манай инженер» гэлсэдэг байха,—гээд автотракторна цехэй инженер Владимир Иванович Ермаков хөөрэнэ.

Жолоошоной дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари бэлэхэнээр олдоо бэшэ ааб даа. Тэрэ нилээд лэ хүлһэ адхуулжал түйлагдаһан байха. Петр Иванович 1967 ондо эгээн түрүүшын ээлжээндэ «БелАЗ» түхэлэй машина абаад, досоонь һуухадаа ехэл хүлгэһэн, мэгдэһэн байгаа. Юуб гэхэдэ, эндэ хамаг юумэнь булта ондоо. Үнеэхи хуушан «КРАЗ-дань» адли нэгэшье зүйл үгы. Гэбэшье шэнэ машина өөрынгөө хүсэ шадалаар, үшөө мэдэгдээгүй детальнуудаараа дурыень ээлүүдгүй татаа бшуу. Тиихэдэ эдэ машинануудые мэдэхэ мэргэжэлтэн гэжэ үгы һэн. Тиимэһээ Базыкин машинаяа өөрөө шудалжа эхилээ ха юм. Үдэр ошохо бүри мэдэсэнь, дүршэлынь баяжажа, энэ машина заһабарилжа шадаха түрүүшын хүн болоһон байна.

...Тэрэ хара багаһаа хойшо эсэгэеэ дахажа, түмэр харгын элдэб хүдэлмэри хэлсэдэг, түмэр түдэгэ суглуулжа, элдэб наадан хэжэ, аха дүүнэрээ һонирхуулдаг байһан. Энэ үедэ Петя хүбүүн машинист болохые хүсэдэг бэлэй. Энэньшье гайхалгүй. Тэрэнэй гэртэхин Шэтын областиин Катаево нютагһаа Шулуутайн станци зөөжэ ерэһэн юм. Тиимэһээ хүбүүн түрүүшынхеэ поезд хаража, ехэл һонирхоһон, гайхаһан байгаа. Тиихэдэнь, «Зай, хүбүүн, хэн болохобши?» — гээд хүнэй асуухада, «машинист болохоб» гээд лаб байса харюусадаг һэн. Теэд табяад онуудай эхеэр болоһон нэгэ ушар арба гаража ябаһан хүбүүнэй саашанхи хуби заяа, ажабайдалайнь замые тодорхойлһон байна.

ЗУНАЙ эхеэр һэн. һургуули таранхай. Петиин нүхэдөөрөө наадаад, гэртээ ерэжэ ябатарнь, газаань машина байжа байба. Тэрэ ехэл гайхажа дүтэлбэ. Ойронь ерэхэдэнь нэгэ танигдаагүй жолоошон машинынгаа мотоор шэнжэлжэ харагдаба. Тэрэ Петиие обёоржо: — Зай, хүбүүн, намда туһалха болоолши даа. Һайнаар туһалаа һааш, машинадаа һуулгахаб,—гэбэ. Петя түрүүшээр бага марган татажа байтараа соотойхоноор энеэжэ байһан хүниие харахадаа, зүрхэ орожо дүтэлбэ. Иигэжэ тэрэ хоёр үдэрэй туршада машинатай носолдожо, ооя гаргахадаа хүхиһэн, баярлаһыень хэлэшэгүй. Жолоошоншье хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, тосхонһоо холо, сэбэр добо дээрэ машинаяа гаргажа: «Петя, рульда һуу» — гээ бэлэй.

— Одоошье энэ ушар минии сээжэдэ бүхөөр хадуугданхай. Тиихэдэ би ехэ бахархаа, баярлаашье һэм. Теэд дядя Колиин хэлэһээр, машинаяа оайраһаань хүдэлгэжэ, добоёо хэдэн удаа тойроод зогсоходонь, дядя Колиин дулааханаар гарыень адхажа: — «Шимни жолоошон лэ болохо хүн байнаш. Һуралши»,—гэжэ хэлэһыень мүнөөшье хүрэтэр мартадаггүйб». Үнэхөөреэшье, тэрэнэй һүүлээр машинаар ябажа ябаһаар зүүдэлдэг болоо һэм. Юрэдөө, тэрэ үдэрһөө хойшо машина һанаанайм, наһанайм хэрэг болонхой, — гэжэ Петр Иванович аяар тэрэ холые дурдан хөөрэнэ.

П. И. Базыкин энэ хүсэлөө Совет Армида алба хэжэ байхадаа бэелүүлжэ, жолоошон болоод, нютагаа бусаһан юм. Тиихэдэнь «Татарский Ключ» карьероуправлени байгуулагдажа, ехэ барилга эхилжэ байгаа бшуу. Тиимэһээ тэрэ олон юумэ бодонгүй эндэ машинада хүдэлхөөр ороһон байна. Уданшьегүй һүбэлгэн хурса хүбүүн ажалша бэрхээрээ нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болобо. Карьерэй нээгдэхэдэ, тэрэ шулуу зөөхэ томо машинада һууһан байгаа. Эндэ хүдэлжэ байхадань, тэрэнэй абари зан, дүршэл шадабари бүхы талаһаа харагдаа.

Мүнөө коммунист П. И. Базыкин тус управлениин жолоошоноор хори гаран жэлдэ хүдэлжэ ябана. Юрэдөөл, энэ хугасаа соо нэгэ үдэр муугаар хүдэлөө гэжэ байгаагүй. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, түрүү дүй дүршэл, оньо арга түргөөр хэрэглэхые саг үргэлжэ оролдожо ябадаг юм. Урзанда тэрэ ажалаа бригадна аргаар эмхидхэхые дурадхаа һэн. Энэнь суглаан, зүблөөнүүд дээрэ хэлсэгдэжэ, һайшаагдаһан байгаа. Түрүүшын үедэ зарим нэгэн энээндэ дурашьегүй байгаа һэн ааб даа. Ганса өөрыгөө хараад ябаха бэшэ, бригадынгаа түлөө оролдохо болоно бшуу. Пётр Иванович эгээн түрүүшын иимэ бригада ударидажа, түрүү аргын хэды булюу, һайн байһые харуулһан байна. Жолоошодой журам болон ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ. Машинануудай эбдэрхэшье ушар үсөөрөө.

—Бригадаар ажаллахадаа, хүн бүхэн өөрынгөө бариниша бэдэрнэ бэшэ, харин бригадынгаа түлөө оролдохо болоно. Ажалнай бүхы бригадын хүдэлмэриин дүнгөөр сэгнэгдэнэ ха юм. Тиимэһээ хүн бүхэн бэе бэедээ туһалжа, адли тэгшэ ябахые оролдоно. Иигэжэ ашалгын үедэхи үрдилдөөншье үгы болонхой. Бүтэ эмхитэйгээр ээлжээгээ хүлеэдэг, —гэжэ бригадир мэдүүлбэ.

— Юрэдөөл, бригадирнай гансашье бидэндэ бэшэ, харин бүгэдэндэ ёһотойл коммунистын жэшээ харуулдаг гээшэ. Би дал лаад оной эхинһээ тэрээнтэй нэгэ звенода хүдэлнэб. Базыкин хододоо хүндэ туһалхые оролдожо ябадаг хүн. Жолоошонтой элдэб ушар дайралдана за юм даа. Теэд тэрэ хажуугаарш'и машинаяа байлгажа, һуран, асуунгүй огто гарахагүй. Би нэгэ иимэ ушар һананаб. Январь һара һэн хаш. Аргагүй ехээр бордоһолһон һүни бэлэй. Гэнтэ ябууд дундаа мөөрни хиигээ табижа, харгын хажуутээ гарашоо һэм. Харгыгаар ябаһан хүн машиныем харахашьегүй байгаа. Теэд нэгэ хэды сагай үнгэрһэн хойно Базыкин намайе үгылжэ, нилээд бэдэрһэнэй удаа оложо ерээ бшуу. Үбэлэй энэ хүйтэндэ машина орхихын аргагүй. Жудхөөд абаашаха гэхэдэ хиигээ табижархинхай, шулуу ашанхай. Яахашье аргаа олохоёо болихоодоо шулуугаа буулгажа, Базыкинай запас мөөр табижа эхилээ һэмди. Энэ мантан томо машинын мөөр һэлгэхын тула тусхай кран хэрэгтэй юм. Теэд бидэ хоёр бүхэли һүниндөө носолдожо, арай шамай гэжэ табижа, машинаяа хүл дээрэнь гаргаа һэмди. Иимэл хүн юм, — гэжэ тэрэнэй нүхэр, үнинэй жолоошон Виктор Константинович Тезиков бидэндэ хөөрэнэ.

П. И. Базыкин юһэдэхи табан жэлдэ амжалтатай һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Тиихэдэ тэрэнэй үбсүүндэ «Шэн габьяата ажалай түлөө, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медаль толордог. Тэрэ коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй.

Эрхим жолоошон арбадахи табан жэлдэшье һайнаар хүдэлжэ гараа. Тэрэ табан жэлэйнгээ түсэб 4 жэл табан һарын туршада дүүргэжэ, 2970 литр түлишэ, 140 түхэригэй запасной часть болон 460 түхэригэй авторезинэ алмаһан байха юм.

— Пётр Иванович Базыкин тон эдэбхитэй коммунистнуудай нэгэн. Тэрэ өөрынгөө ажалаар, ажабайдалаар бусадта жэшээ харуулжа ябадаг. Цехэйнгээ партийна бүлэгые табан жэлэй туршада толгойлжо, жолоошод болон слесарьнуудай эдэбхи бадаруулһан, ажалайнь эмхидхэл нилээд һайжаруулһан юм. Тэрэнэй зуураалгаар олон залуу хүбүүд партида ороод, һайнаар ажаллажа байна. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, бүхы һайн үүсхэл, дурадхал Базыкинһаа эхитэй, — гэжэ партбюрогой секретариин орлогшо Виктор Петрович Гнатюк хэлэбэ.

Пётр Иванович партиин Загарайн райкомой болон предприятиингаа партбюрогой гэшүүн. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Социалис мүрысөөнэй дүн тэрэнэй ударидалга доро һара бүри согсологдожо, олондо мэдээсэгдэдэг.

Областной партийна конференци дээрэ П. И. Базыкин КПСС-эй XXVI съездын делегадаар һунгагдаа.

— Би иимэ ехэ хүндэдэ, этигэл найдабарида хүртөөд байхадаа хэлэшэгүй баяртайб. Хани нүхэдэйнгөө, республикынгаа бүхы коммунистнуудай энэ этигэл найдабариие үнэн сэхэ, аша үрэ ехэтэй ажалаараа харюулхаб,—гээд П. И. Базыкин найдуулаа һэн.

М. САНДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. И. Базыкин.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ДҮРБЭН ТЭГШЭ ХҮН

Малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһые хүрэжэ ерэхэдэ, малшадаар хүдэлхэ хүнүүд дуталдадаг. Манай «Сибиряк» колхоздо үбэлдөө нэгэ бага сүлөөтэй болоһон механизаторнууд малай фермэ болон гүүртэнүүдтэ малшадаар ажаллахаяа ошодог.

Малай үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо колхозоймнай Еловкын отделенидэ механизатор Виктор Илларионович Мордвинцев ахалагша малшанаар ажаллажа байна. Тэрэ зундаа хүлын бэлшээридэ ябажа ерэһэн 360 толгой эрэ хашарагуудые шахан тарталуулхаяа тушаажа абаһан байна. Эдэ хашарагуудынь март һарада гүрэндэ тушаагдаха юм.

Һаяхан хашарагуудыень шэгнэжэ үзэхэдэ, шэгнүүрээ яһала нэмээжэ байһан байба. Жэшээлхэдэ, декабрь һарада хашараг бүхэниинь сүүдхэдэ дунда зэргээр 1057 граммаар нэмэһэн байна. Энэ хадаа колхоз доторнай эгээн эрхим дүн болоно. Иигэжэл В. И. Мордвинцев болон тэрэнэй туһалагшад Павел Черногов, Василий Кобелев гэгшэд эрхим һайнаар ажаллажа, богонихон саг соо малайнгаа шэгнүүрые нэмээжэ шадаба бшуу.

В. И. Мордвинцев — колхозой түрүү механизаторнуудай нэгэн юм. Зундаа К-700 түхэлэй тракторээр паар хахалаа. Үнгэрэгшэ зунай һүүл багаар КСК-100 гэжэ шэнэ түхэлэй хүсэтэ комбайнаар силос болгогдохо ногоон тэжээл хуряаһан, удаань намарай паар хахалһан юм.

Хаанашье ажаллахадаа, нүхэр Мордвинцев даажа абаһан ажал хэрэгтээ харюусалгаа мэдэрэн, үнэн зүрхэнһөө хандадаг. Тиимэл хадань тэрэниие үнгэрэгшэ жэл партийна суглаан дээрэ партиин гэшүүндэ кандидадаар нэгэн дуугаар абаа һэмди. Түрүү механизатор кандидат ябаха саг бэлзор соогоо өөрыгөө бүхы һайн талаһаа харуулжа, ажал дээрээшье, ниитыншье хүдэлмэридэ магтаалтай ябана.

Удаань коммунист В. И. Мордвинцев трактортаа һуужа, газараа хахалжа, фермэдэ тэжээл зөөхэ. Харин үбэл болоходо мал харууһалха. Тиигэжэ партиин гэшүүнэй нэрэ зэргые дээрэ үргэн ябаха бэзэ гэжэ найданабди.

А. БАГУЛОВ,
Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой парткомой секретарь.

БАМ

«УГТЫШ МАНАА, ВИТИМ!»

Он жэлнүүдэй ошохо тума БАМ-ай Буряадай участок дээрэ барилгын хэмжээн ургана. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада урдахи табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ хэмжээнэй барилга хэхэ түсэб зохёогдонхой.

Энэ асари ехэ зорилго бэелүүлхын тула барилгын материалнуудай баазануудые эмхидхэхэ, электрын элшэ хүсөөр бүхы участогуудые дутамаггүйгөөр хангаха хэрэгтэй. Мүнөө БАМ дээрэ бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд, бүхэли комплекснууд ашаглагдана. Эдэ бүхы техникые минии байлгангүйгөөр ашаглахын тула электрын элшэ хүсэн хэрэгтэй. БАМ-ай барилгын эхилһэн түрүүшын жэлнүүдтэ багахан хүсэтэй дизельнэ станцинууд ашаглагдадаг һэн. Ганса Северобайкальск посёлогто 10 гаран дизельнэ станцинууд сүүдхэдэ 40—50 тонно шэнгэн түлишэ галдадаг байгаа. Электрын элшэ хүсэн ходол дуталдаха. Тиимэһээ Байгалай, Хойто-Муяын тоннельнүүдые малтаха ажал ехэ удаагаар хэгдэдэг һэн.

«Востоксибэлектросетьстрой» трестын коллектив Эрхүүгэй, Буряадай участогуудта электрын элшэ хүсэ дамжуулха ЛЭП-220 түхэлэй лини татажа, БАМ-ай барилгашадай эрилтые дутамаггүйгөөр хангаха гэһэн зорилго урдаа табяа бэлэй. 1975 оной мартын 27-до Лена мүрэнэй хоёр эрьедэ 70 метр үндэр баханануудые тодхоод, оньһожоруулагдамал 104-дэхи колоннын барилгашад электрын элшэ хүсэ дамжуулха утаһа татажа эхилээ бэлэй.

Хада уулануд, хэзээдэшье гэдэлэггүй сэбдэг хүйтэн газар, уһа голнууд эдэнэй ажалда нилээд һаад хэдэг байгаа. Хура бороо, һалхи шуурган дундуур 104-дэхи колоннын барилгашад урдань хүнэй оройдоошье ябаагүй газараар трактор, машинануудаа жолоодожо, түмэр баханануудые тодхожо, электролини татадаг һэн.

1978 оной август һарада зайн галай утаһан Байгалай хадануудта хүрэжэ ерээ һэн. Оньһожоруулагдамал 104-дэхи колоннын барилгашад Байгалай хадануудай хоорондуур булад баханануудые тодхожо, электролини татажа захалаа һэн. Өөрынгөө хүсэ шадалда найдаһан, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд далайн нюрууһаа 1200 метр үндэр хада уулануудай орой дээгүүр зайн галай лини татаһан байна.

Дүршэл шадабаритай, бэрхэ мэргэжэлтэд В. А. Таюрский, В. П. Музыка, В. К. Кушнарев, П. Новиков болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд электролини татаха хэрэгтэ ехэ габьяатай. Тэдэнэр хэдэн хоногоор участогһаа холодонгүйгөөр ажаллажа, залуушуулые дахуулаа. Эдэнэй оролдолго шадабариин ашаар лэ Байгалай хойто эрьедэ ЛЭП хараалагдаһан болзорһоо хахад жэлээр урид хүргэгдөө бэлэй, — гэжэ оньһожоруулагдамал 104-дэхи колоннын начальник Л. К. Головко хүдэлмэришэ нүхэдөө магтана.

БАМ-ай барилгашадые электрын элшэ хүсөөр дутамаггүйгөөр хангаха тон харюусалгатай участогта ажаллажа байһанаа 104-дэхи колоннын хүдэлмэришэд һайн ойлгоно. Тиимэһээл арга боломжонуудаа сүм ажал хэрэгтээ зорюулжа, үндэр бүтээсэ туйлана. Коллектив дотор һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд олон юм. Жэшээлхэдэ, Петр Новиков 15 жэлэй туршада Сибириин город хотонуудай хоорондо ЛЭП таталсажа, баян дүршэлтэй болоһон бэлигтэй мэргэжэлтэ. Гусиноозерскын ГРЭС-һээ Монгол ороной Дархан город хүрэтэр ЛЭП таталсажа, ажалай габьяа харуулһанайнгаа түлөө нүхэр Новиков КПСС-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэй. Хойто-Байгалда гурбан жэлэй туршада электролини таталсажа, бүхы хүсэ шадалаа хамтын хэрэгтэ зорюулна, даабаряа хододоо үлүүлнэ. Тиихэдэ эрхим ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Александр Безруков хамта хүдэлдэг нүхэдтөө түрүү ажалай жэшээ харуулдаг, залуушуулые һурган хүмүүжүүлдэг. Өөрынгөө хүнгэн бэшэ мэргэжэлдэ һургадаг, дүршэл шадабаряа дамжуулдаг. Александр Безруков Зейскэ ГЭС-һээ Хабаровск, Владивосток хүрэтэр ЛЭП таталсажа, энэ лини болзорһоонь урид ашаглалгада тушааха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаһан намтартай.

Владимир Кушнарев, Василий Музыка болон бусад мэргэжэлтэд Москва, Ленинград хотонуудай дунда ЛЭП таталсажа, мүн лэ баян дүршэлтэй болоһон мэргэжэлтэд. Иимэ һайн бэлэдхэлтэй, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүдэлмэришэд оньһожоруулагдамал 104-дэхи колоннын коллектив дотор олон. Эдэнэр бэе бэедээ туһалалсан, эдэбхи үүсхэл гаргажа, Хойто-Байгалаар ЛЭП татана.

Оньһожоруулагдамал 104-дэхи колоннын коллектив гүрэнэй даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Тэдэнэр 1979 ондо 5 миллион 400 мянган түхэритэй барилга хэхэ аад, үнэн дээрээ 6 миллион түхэригэй барилга хэжэ, Северобайкальскһаа Уоян хүрэтэр 150 километрэй зайда ЛЭП татаа бэлэй. Байгалай эрьеын хадануудай хоорондуур, Сынырэй хадануудай хормойгоор, олон гол, горход дээгүүр электролини татажа, даабаряа үлүүлээ һэн. Арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Северомуйск хүрэхэ гэһэн зорилгоёо хүсэлдүүлжэ шадаа. Энэ түрүү коллектив хараалагдаһан болзорһоо хоёр һараар урид октябриин 18-да Северомуйск посёлогто бахана тодхожо, Усть-Илимэй ГЭС-эй гал Хойто-Муяын тоннель болон штольни малтадаг отрядуудай хүдэлмэришэдые электрын элшэ хүсөөр хангаба.

—Хойто-Муяын хаданууд дээгүүр баханануудые тодхожо, электролини татахань ехэл хүндэ байгаа. Тинбэ яабашье манай хүдэлмэришэд болзорһоо урид Северомуйск хүрэжэ, тоннельщигүүдые электрын галаар хангаба. Эндэ А. А. Кабышев, Н. И. Редько, Г. В. Баранов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллективүүд шалгараа. Бидэ саашаа Витим хүрэтэр ЛЭП татаха зорилготойбди, —гэжэ 104-дэхи колоннын начальник Л. К. Головко мэдүүлнэ.

КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахаар шиидэһэн оньһожоруулагдамал 104-дэхи колоннын хүдэлмэришэд, хура бороо, һалхи шуургандашье ажалаа зогсоонгүйгөөр, эрид шиидэнгеэр урагшаа дабшана. Усть-Илимэй ГЭС-эй гал холын Хойто-Муяда нособо.

—Бидэ жэлдээ 200—250 километр зайда электролини татаха арга шадалтай болоод байнабди. 1981 ондо заабол Витим мүрэнэй эрьедэ хүрэхэбди,—гэжэ Л. К. Головко мэдүүлнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

Улаан-Үдын ТЭЦ-эй коллектив КПСС-эй ЦК-гай проекттэй танилсаад, КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые баталан абаа юм. Тиимэһээл эндэ хүдэлдэг хүн бүхэн элшэ хүсэ алдахын, электростанциин механизмуудай һаадгүйгөөр хүдэлхын тула хамаг хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн шармайна. Тиихэдэ габшагай ажалай вахтада жагсаһан энергетигүүд үйлэдбэрилэгдэһэн нэгэ киловатт-час электрын элшэ хүсэн бүхэндэ 1,3 грамм условно түлишэ алмаха зорилго урдаа табинхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: съезд... хүндэлэлэй ажалай вахта... жагсаһан ахалагша маши... Сергей Рассохин, маши... Михаил Гороховский ... хүсэтэ котелнуудай хүд... рииие хинан шалгажа ба...

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ЭРШЭ УРГАНА

Экономикын урагшаа дабшаһан ургалтые имагтал энергетикэ хангана гэжэ баранда мэдээжэ. Бүгэдэ арадай хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө манайшье коллектив шармайн оролдоно.

Арбадахи табан жэлдэ Гусиноозерскын ГРЭС-эй 840 мянган киловатт элшэ хүсэтэй дүрбэн блок ашаглалтада үгтэжэ, станциин түрүүшын ээлжээнэй түхеэрэлгэнүүд баригдажа дүүрэә.

Урдань республикын арадай ажахы Сибиринн энергосистемэһээ элшэ хүсөөр хангагдадаг байһан. Харин мүнөө манай станци республикын хэрэглэмжые гүйсэд хангахаһаа гадна, хүршэ Эрхүүгэй, Шэтын болон аха дүү Монгол орондо электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг болонхой. Табан жэлэй туршада 9 миллиард шахуу киловатт-час элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Мүнөө манай станци хадаа республикын бүхы хэрэглэмжын 80 процентые хангана гээшэ.

Түрэл партиингаа XXVI съездые ажалай бэлэгүүдээр угтахын түлөө станциие ашагладаг хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд социалис уялгануудые абаад, урма зоригтойгоор ажаллажа байна. Мүрысөө үүсхэгшэд, котлотурбинын цехэй «В» вахтын коллектив «Ажалай участок бүхэндэ ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлэе» гэһэн уряатайгаар ГРЭС-эй бүхы хүдэлмэришэдтэ хандаа юм. Энэ коллективэй эрхим ажалай ашаар дүрбэдэхи энергоблок ашаглалгын нормативна болзор хороогдоо, жэлэй туршада 400 гаран тонно түлишэ алмагдаа, 5 мянган түхэригэй һайжаруулгын дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдээ, мэргэжэл түгэс хоёр машинист һурган хүмүүжүүлэгдээ. «Коммунис ажалай вахта» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүдэлөөндэ хабаадажа, энэ коллектив эрхим һайнаар хүдэлнэ. Эндэ ахамад машинист Ленинэй орденто Василий Никифорович Бегунов түрүү ажалай үлгэр жэшээ харуулна. Вахтын инженерно-техническэ албанай, нарин мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй харюусалгатайгаар, оролдосотойгоор хүдэлһэнэй ашаар олиһон түхеэрэлгэнүүд эбдэржэ зогсоногүй.

Станциин бусад участогуудта коммунис ажалай 200 гаран ударнигууд хүдэлжэ байна. КПСС-эй XXVI съездын баяр баясхалангай оршон байдалда нээгдэхэ үдэр манай коллектив 10 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ арадай ажахыда дамжуулһан тухайгаа амаршалгын рапорт соо бэшэхэ зорилготой юм.

Иимэ илалта туйлахын тулөө һүүлэй жэлнүүдтэ ГРЭС-эй дэргэдэ туһаламжа хамбабариин хэдэн түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада оруулһан байнабди. Тусхайлбал, вагонуудһаа нүүрһэ сэбэрлэдэг лини, электролизно болон компрессорнэ цехүүд хадаа электростанци ашаглагшадай ажалай бүтээсын шанарые нилээд дээшэлүүлһэн юм.

ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй барилта 11-дэхи табан жэлдэ баригдажа дүүрэхэ ёһотой. Тэрэнэй бэлэн болоходо, станциин элшэ хүсэ 2 миллион 100 мянган киловаттда хүрэжэ, Сибирь болон Алас-Дурнын хизаарай эгээл томонь болохо зэргэтэй. Түлишын-энергетическэ тус комплекс байгуулхадаа, КПСС-эй ЦК-гай проект соо хэлэгдэһэн эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусаха технологи нэбтэрүүлхэ ёһотойбди. **Тиимэһээ ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй энергоблок, котлоагрегадуудые эндэхи түлишын шанар шэнжэтэй зохилдуулха арга боломжо мүнөөнһөө хараалха уялгатайбди.**

Онсо өөрсэ шэнжэтэй нүүрһые технологическа түргэн аргаар шанаржуулан буйлуулха түхеэрэлгэ хэрэглэгдэхэ болоод байна. Харин юрын аргаар шатаахада, хаядаһанай хубинь ехэ ха юм. Проектын зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан мүнөө үедэ эдэ асуудалнуудые түсэблэгшэдэй урда табинхайбди.

Партиин хараалһан түсэбүүдые бэелүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри улам нарижуулан һайжаруулха шухала гэжэ ойлгонобди. Ажалай эмхидхэл болон гурим һайжаруулха талаар манай коллективтэ һүүлэй үедэ зарим хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Тусхайлбал, цехүүдтэ бригадна подряд нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. Эгээн түрүүшээр станциин түбэй запабарилгын цех соо иимэ гуримаар хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо ажалаи журамай һайжарһаниинь элитэ. Имагтал энэ коллективэй хүдэлмэриһөө бусад цехүүдэй жэгдэ һайн ажал дулдыдадаг юм. Мүн эгээл орео түлишын-транспортна цехтэ бригадна подряд шэнэ жэлһээ нэбтэрүүлэгдэхэнь. Тиихэдэ шюрой тооһо болон түлишын бусад үлөөдэһэ суглуулдаг түхеэрэлгэ заһаха талаар тусхай бригада эмхидхэгдээд, иимэ гуримаар хүдэлжэ эхилээ.

Хүдэлмэриин түрүү онол арганууды нэбтэрүүлһэнэй ашаар Гусиноозерскын ГРЭС-ые ашагладаг коллективэй урда табигдаһан харюусалгатай асуудалнууд шиидхэгдэхэ ёһоорео шиидхэгдэхэ гэжэ найданабди. Найдахадаа бидэ ажалаи түрүүшүүлдэ, нарин мэргэжэлтэдтэ түшэглэнэ гээшэбди. Тэдэнэй нэрэнүүдые дурдаха ёһотойб. В. Бегунов, Б. Живцов, А. Дарханов, И. Павлов, В. Болдырев, О. Шегебаев болон бусад тус тустаа шиидхэхы участогуудта эрхим ажалай үлгэр жэшээ харуулжа ябадаг.

Харин съездын урда тээхи эдэ үдэрнүүдтэ ГРЭС-эй коллектив, барилгашад ажалайнгаа эршэ шангадхажа, оронойнгоо коммунистнуудай ехэ хуралдаае үндэр үрэ дүнгүүдээр угтахаар зориг-жонхой хүдэлжэ байна. Хүдэлмэриин бүхы участогуудһаа социалис мүрысөөнэй улам үргэдэжэ, улам дэлисэтэй боложо байһан тухай баярта мэдээнүүд абтана. Иимэ оршон байдалда съездын хүндэлэлдэшье, табан жэлэй түрүүшын жэлдэшье абаһан уялгануудаа коллективэй нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байһанда бата этигэмээр.

Е. КАРПЕНКО,
Гусиноозёрскын ГРЭС-эй директор.

АРБАН ДҮРБЭДЭХИ ҮБЭЛЖЭЛГЭ

Зураглал

Зуһаланай һаалиин фермэдэ ажалладаг арбан дүрбэн һаалишад сооһоо Галина Парфеньевна Елшинае коллектив дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарһан гэжэ абаһаар илгаруулхын аргагүй байгаа һэн. Наһаараа, нюур шарайгаараа залуухан юрын һаалишан басаган Галина Елшинатай уулзажа, ажал хэрэгээрнь һонирхон, хэдэн асуудалаар хандахадамнай, олон табые шашангүй, хэдэн үгөөр, тодорхойгоор харюусаһаар лэ бэдэнһээ зайлахаяа оролдохо юм. Энээхэн саг зуурын уулзалга дээрэһээ тэрэнэй олон үгэ зугаагүй, номгон даруу зантай байһаниинь абаһаар элирээ һэн.

Фермын һаалишадтай хөөрэлдэхэдэ, бултадаа шахуу гансал Галияа магтажа, сэдьхэлэйнгээ дулаан үгэнүүдээр шэмэглэхыел оролдоно. «Манай Галя бэрхэ, шуран, шадамар, һүбэлгэн» гэхэһээ эхилээд, али бүхы талаһаань гансал һайнаар сэгнэхэ юм.

Галина Елшина энэ фермэдэ һаалишанаар ажаллажа захалһаар арбан дүрбэдэхи үбэлжэлгээ үнгэргэжэ байна. Энэ хугасаа соо тэрэ үнинэй һаалишадай заабари, хүтэлбэри доро ажаллажа, нилээд дүршөө. Мүнөө Галя бүлэг үнеэдые харууһалха, һааха талаар өөрын «мэргэжэлтэй» болонхой.

1967 оной хабар Прасковья абгайнгаа харууһалдаг бүлэг үнеэдые даажа абаад байхадань, Галина Елшинада ямар хүшэр хүндэ һэм бэ! Түрүүшынь хоёр жэлдэ абгайнь али болохоор туһалалсадаг байгаа. Гүлмэр залуухан Галя басаган шадал сооһоноо һаалишанай ажалай орёо «нюусануудые» һуража абадаг, нилээд дүршэл шадабаритай болохые оролдодог һэн. Илангаяа үнеэдээ тон зүбөөр, һү шэмээрнь сэгнэжэ хооллуулха, саг болзортонь һааха гээшэ тэрээндэ абаһаар хүшэр гэхэ гү, али үлүү шэнгэр һанагдадаг байгаа. Ушарынь хадаа Галя үнеэдээ иигэжэ эдеэлүүлхэдэ, һү һаалинь эрид дээшэлдэг юм гэжэ огто мэдэхэгүй байгаа ха юм. Үмсынгөө үнеэндэл адляар бодомжолдог дээрэһээ абаһаар бүхы тэжээлээ бүлэг үнеэдтээ адляар хубаарилан үгэдэг байба. Үнинэй һаалишад энээниень обёорһоор лэ ойлгуулжа заагаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Галя дүршэлтэй һаалишадай энэ заабариинь тайлбарилхын тула өөрын туршалга хэһэн юм. Үнэхөөрөөшье һү шэмээрнь үнеэдые хооллуулхада, нилээд илгаатай байһаниинь элирүүлэгдэжэ, Галина Парфеньевна һаалишадай хэлэһэндэ этигэдэг, найдадаг болоо бэлэй.

Хоёрдохи жэлээ ажаллаха үедэнь үбэлдөө фермэдэнь зоотехническэ һуралсал эмхидхэгдэжэ, совхозойнь зоотехнигүүд, ветеринарна врачнууд һонирхолтой хэшээлнүүдые үнгэргэдэг болобо. Мэргэжэлтэдэй хөөрэһэн түрүү онол арганууды, эрдэмэй туйлалтануудые һонирхон шагнадаг Галина Елшина һаалишанай ажалда дадажа захалаа юм.

«Эрдэни шулуун элэхэ бүреэ үнгэ орохо» гэдэгтэл тэрэ он жэлнүүдэй ошохо тума ажалдаа дүршэжэ, фермынгээ коллективэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гаралсадаг болложо захалаа һэн. Удаань Галина Елшина ажалай тэмсэлдэ сугтаа хүдэлмэрилдэг нүхэдөө холо ахижа, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй болоо.

Үнгэрһэн арбадахи табан жэлэй туршада сагаан эдеэ үйлэдбэрилжэ, үнеэн бүхэнһөө тугал абаха түсэбөө тэрэ амжалтатайгаар бэелүүлээ. Жэшээлбэл, табан жэлэй туршада харууһалхаар даажа абаһан 20 үнеэнһээ бүхыдөө 2055 центнер һү һаажа, хараалагдаһан даабаряа 116 процент дүүргэһэн байна. Тиигэжэ Галина Парфеньевна Елшина эсэслэһэн арбадахи табан жэлэй туршада тус бүреэ 2,5 тонныи багтаамжатай 82 цистернэ һү хоёр гарайнгаа арбан хурганай хүсөөр үнеэнэй хүхэ шоборжо суглуулаад, бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа гээшэ. Иигээд ерэхэдэ, энэ жэшээ дээрэһээ абажа харабал, табан жэлэй туршада горитойхон ажал хэгдээ даа.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Галина Парфеньевна 380 центнер һү һааха түсэбтэй байбашье, 400 центнер һү үйлэдбэрилхээр социалис уялга абаад, тэрэнээ декабриин 24-дэ дүүргээ һэн. Тиигэжэ һү һааха уялгань 109 процент бэелүүлэгдэжэ, ээлжээтэ илалта туйлаа гээшэ.

Һаалишан... Иимэ мэргэжэлтэнэй ажал ямар хүндэб даа. Үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор бүлэг үнеэдээ бөөмэйлэн харууһалжа, ехэ һүнэй түлөө бүхы хүсэеэ гарган ажаллахань гайтайхан хэрэг. Зунай сагташье амар байдаггүй. Ааяма халуундашье, аадар бороодошье хамаагүй бүлэг үнеэдээ һаажа, һабаар билтарма сагаан эдеэ дуһал дуһалаар суглуулна ха юм.

Һаалишан... Харюусалгатайшье мэргэжэл байха. Хэрбээ нэгэ дахин алдуу эндүү гаргабалшни, наһанайш һургаал болохо.

Галина Парфеньевна Елшина урзанданай зун болоһон ушарые хэзээдэшье мартахагүйгөөр хадуужа абанхай. Зуншье гэжэ даа, нажарай эхин бэлэй. Намжаа дулаахан энэ сагта һүрэг мал шэмэтэй ногоондоо үшөө садаагүйшье һаа, хара шэрэмэй буурсагтаһан үзүүрые яһала амталанхай байгаа ааб даа. Тобшолбол, хабарай хахир хүйтэн һалхитай хаһые арайхан дабаһан үнеэдэй эгээл тэбээржэ, хүшэлжэ захалха үень байгаа.

Галина Парфеньевна тэрэл зунай үглөөгүүр һүрэг сооһоо өөрынгөө бүлэг үнеэдые зүһэлэн танижа олоод, бултыень һаахаһаа гадна, тугаллаха болоһон зарим үнеэдээ нарииаар шалгажа хараһан юм. Тиихэдээ тэрэ хоёр үнеэнэй лаб тугаллахаар дүтэлһэниие тухайлбашье, үхэршэндэ энээн тухайгаа хэлэнгүй, бэлшээридэ ябуулаа бэлэй. Үдэшын һаамда оройтоходоо, эдэ үнеэдээ эрьежэ хараншьегүй орхёо. Үглөөгүүр эртын һаамай эхилхэдэ, һүрэг соо үнеэхи үнеэдээ бэдэрхэдэнь үгы байба. Галина Елшина гэнтэ сошожо, үхэршэндэ хэлэхэдээ, өөреэл зэмэлүүлээ.

Үнеэдээ һаажа дүүргэһэнэй удаа бүхы фермээрээ Галиин тугаллаха хоёр үнеэ бэдэрхэеэ бэлшээридэнь ошобод. Үхэршэнһөө һүрэг үнеэдэй үнгэрһэн үдэр бэлшэһэн газарыень тодорхойлһоной һүүлээр хэдэн хуби болон хубаараад, хадын жалгаар, буртаг шэрэнги соогуур бэдэрхэеэ зорёо һэн.

— Хээрэ тугаллаһан үнеэн түл түрэсэеэ заабол модон соо гү, али болдогтой буртаг газарта нюудаг юм. Хэрбээ өөрөө бэлшэжэ ябаһаар обёорогдобошье, тугалаа, түл түрэсэеэ нюуһан газараа мэдүүлхэгүйе оролдодог гайхалтайл амитан байгаа һэн. Тиихэдэ бидэ арайхан гэжэл хоёр үнеэгээ тугалтайень олоо һэмди. Үнеэдээ үнишье болонгүй обёорообди. Теэд тугалнуудыень бэдэржэ, нилээд зобогдоо һэн, — гэжэ Галина Парфеньевна мүнөө хөөрэнэ.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо һаалишан Галина Елшина тухайлһанаа, бодомжолһоноо хэндэшье нюужа далдалангүй, үхэршэндөө дуулгадаг, захидаг болоо бэлэй.

КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө, мүн «Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, 1980—1981 онуудай туршада мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ талаар мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон, Зуһаланай һаалиин фермын коллектив үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һаахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Эндэ түрүү һаалишадай нэгэн Галина Парфеньевна Елшина аха нүхэдтэйгөө хамта үүсхэл гаргажа, гансашье хубиингаа бэшэ, мүн бүхы коллективэйнгээ нэрэ хүндые суурхуулхаар оролдоһон байна.

— Фермэдэмнай түрүү, үнинэй дүршэлтэй һаалишад захаһаа бии байха. Нэрлэбэл, Екатерина Кожевина, Галина Николаевна Елшина, Галина Кокорина, Прасковья Елшина гэгшэд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэһэн байха. Эдэнэртэй хамта манай Галина Парфеньевна Елшина баһал түрүүшүүлэй зэргэ бүхөөр баринхай ябадаг, — гэжэ тус фермые даагша Иван Петрович Гаськов магтан хөөрөө һэн.

Иимэл даа, Галина Елшинагай хүсэл эрмэлзэлээр, эршэтэ ажалаараа туйлаһан амжалта, үетэн нүхэдэйнгөө дунда суурхаһан нэрэ хүндэнь.

— Вл. ЖИГЖИТОВ.
Баргажанай совхоз.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭЛ

Репортаж

Шэбэртэһээ сэхэ зүүлжээ ябаһан харгыгаар табилуулнабди. Урдамнан сагаан саһан «хүнжэлөө» нэмэрһэн тала дайда нэмжынэ. Хэдэ хэдэн жалга уруудаад, удаадахи добо дээрэ гарамсаарнай, Дабаата нютагай айлай гэрнүүд, эндэхи һаалиин фермын малай байранууд альган дээрэ байһандал харагдаадхиба.

— Ямар «үсөөнбэр» ерэһэн зон гээшэбта, бултанаймнай дүрэ зурагые буулгахаяа һанаа гүт, — гэжэ гартаа фотоаппарадуудые барипан хоёр-гурбан хүниие харамсаараа, Дабаатын фермые даагша Бимба Данзанович Султумов шоглобо.

Удаань:

— Манай фермэдэ ошоёл. Таниие бэрхэ малшад, һаалишадтайгаа танилсуулхаб, — гэбэ.

Тус фермэдэ бүхы Бэшүүрэйнгээ совхоз соо эрхим ажалаараа суурхадаг һаалишад олон байба. Манай урдаһаа нэгэ залуухан эхэнэр гэшхэлжэ ябаба.

— Танилсагты, областной партийна конференциин делегат байһан Екатерина Андреевна Беломестных, — гэжэ фермые даагша хэлэбэ.

Тиигээд түрүү һаалишад — коммунистнууд Тамара Мякотина, Екатерина Мякотина, Вера Петрова, Цыцылма Цыдыпова, тугалшад Акулина Мякотина, Софья Цыденжапова болон бусадтай танилсуулаа. Эндэ эбтэй эетэй коллектив хүдэлнэ. Тиимэһээ ажал хүдэлмэриньшье урагшатай. Тус фермын һаалишад гүрэндэ һү тушааха табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Тиихэдэ үнгэрэгшэ, 1980 онойнгоо түсэбые декабриин 1 болотор дүүргээ бэлэй. Һааһан һүнэйнь 92 процент нэгэдэхи сортоор тушаагдаа. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгын хүшэр хүндэ байгаашье һаань, һаалишад С. К. Базарова, Е. А. Беломестных, Е. А. Мякотина болон бусад эдэ үдэрнүүдтэ 1500—1600 килограмм һү һаана. Үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һааҳабди гэһэн социалис уялгаа фермын коллектив нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Энэ коллектив КПСС-эй райкомой, районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулһын Улаан тугые алдангүй барижа гараа. Тиихэдэ 1978, 1979 онуудта малай үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэжэ, һү һаалиһа дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө республикын фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй мүнгэн шанда хоёр дахин хүртэһэн, Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хабаадаһан байна. Дабаатын фермын һаалишад Москва ошохо-доо, Звездный хүрэжэ, суута космонавтнуудтай уулзаһан, фото-зурагаа абхуулһан түүхэтэй. Фермые даагша, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Б. Д. Султумов, һаалишад Е. А. Мякотина, Ц. Д. Цыдыпова, Т. И. Мякотина болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоо һэн.

Тус коллективэй гэшүүд ажалаараа суурхаһаа гадна, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Малшадай дунда коммунистнууд, комсомолшууд, арадай депутадууд олон. Жэшээлхэдэ, Тамара Лаврентьевна Мякотина — Шэбэртын сельскэ Соведэй, Вера Николаевна Петрова арадай депутадуудай районно Соведэй депутадуудаар һунгагданхай. 7 коммунистнуудһаа бүридэһэн эндэхи партийна бүлэгые механик Цыден-Дамба Цыдыпович Цыдышов хүтэлбэрилдэг.

— Ямаршье шухала асуудалнуудые коммунистнуудай, депутадуудайнгаа хабаадалгатайгаар шиидхэдэгбди. Энэ талаар минии ажал, бусад фермэнүүдые даагшанаран ажалһаа бэлэн гэжэ һанагшаб, — гээд Бимба Данзанович нүхэд тухайгаа хөөрэнэ.

Фермын коллектив үнеэдээ, абаһан түлиүүдээ һайнаар, шадамар бэрхээр харуулална. Тэдэнэр бүдүүн тэжээлээ буйлуулжа, малаа хооллуулна, бүхы үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашална.

— Байгша онойнгоо үбэлжэлгые эмхитэйгээр, гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гэлсээбди. КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, съездын нээгдэхэ үдэр болотор арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр һарын түсэбые дүүргэхэбди гэһэн уялгатайбди, — гэжэ эндэхид батална.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. А. Мякотина, Б. Д. Ешеева, Ц. Ц. Цыдыпова, Б. Д. Султумов, Т. Л. Мякотина.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ЭХЭ БАСАГАН ХОЁРОЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн, коммунис ажалай ударник, «Совет эд хэрэглэгшэдэй кооперациин отличник» гэһэн нэрэ зэргэтэй, коммунист Лидия Андриановна Руднева Прибайкалиин районой Кома тосхоной магазиниие даагшаар олон жэлдэ хүдэлнэ. Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай худалдагдадаг энэ магазинда тэрээнтэй хамта Лидия Андриановнагай басаган Люда, нүгөөдэнь — Мария Иннокентьевна Макарова хүдэлдэг. Людмила Руднева залуу коммунист юм. Эхэ басаган хоёр коммунистын үндэр нэрэ зэргые дээрэ үргэн ябана. Энэ магазинда юумэн дутаа гү, али ямар нэгэн муу юумэн болоо гэһэн ушар нэгэтэшье үзэгдөөгүй. Ажалшадай асуудалнуудта дарүү зохидоор харюу үгэжэ шададаг, түни түбшэн зантай Лидия Андриановна наймаалагшын хүнгэн бэшэ мэргэжэлдэ бүхы эрмэлзэлээ зорюулжа ябана. Баян дүй дүршэлөөрөө хамта хүдэлһэн нүхэдтэеэ хубаалдадаг. Мүнөө Люда басаганайнгаа һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

Энэ коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые 1980 оной октябриин 23-да дүүргээ. Түсэбөөр 2209 мянган түхэригэй эд бараа худалдахын орондо 2219 мянган түхэригтэ худалдаа. Коммунист Лидия Андриановна Руднева түрүүтэй энэ коллектив КПСС-эй XXVI съездые ажалай амжалтануудтайгаар угтаха дүүрэн зорилготой.

Т. ГОРЮНОВА,
Буркоопсоюзай эмхидхэлэй таһагые даагша.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ЭРИД БУРУУШААНА

ТОКИО. «Сэрэгэй добтолхы хараа бодол» баримталдаг болохо, сэрэгэй гаргашануудые эрид нэмээхэ, бүгэдэ ниитын сэрэгэй албанай гурим тогтоохо гэжэ һаяын үдэрнүүдтэ дурадхаһан Японой зэбсэгтэ хүсэнэй штабуудай начальнигуудай нэгэдхэмэл комитедэй түрүүлэгшэ Г. Такэдын харата балмад мэдүүлгэ Япондо ехэ буруушаал үүсхэбэ. Правительствэдэ хабаададаггүй партинуудһаа парламентын депутадууд Такэдые тушаалһаань буулгаха эрилтэ табяад, үгэ хэлэлгэдэ хабаадахаяа арсаба. Тэрээнһээнь шалтагаалан, ороной парламентын доодо палатын бюджетнэ гол комиссиин хүдэлмэри хоёр үдэрэй туршада таһалдаа.

Гэхэ зуура, министрнүүдэй кабинедэй февралиин 3-най заседани дээрэ Такэдэ тушаа журамай хэмжээ абахала Японой премьер-министр Д. Судзуки арсаһан байна. Японой сэрэгэй дээдэ тушаал даадаг генералай хэлэһэн балмад удхатай үгые тэрэнэй «өөрын» лэ һанал бодол болоно гэжэ таһлбарилха һэдэлгэ правительствын түлөөлэгшэд гаргаба. Такэдые үмэглэхэ гэһэн оролдолго тэрэниие ороной засаг барижа байгаа бүлэгүүдэй дэмжэдэг байһыень гэршэлнэ.

Такэдын, тэрэнэй тала баригшадай хэлэһэн үгэнүүдэй түлөө политическэ харюусалгые Д. Судзукиин правительство дааха болоно гэжэ «Асахи» гэдэг нүлөө ехэтэй газетэ энээнтэй дашарамдуулан бэшэнэ.

ХАРДАЛГАТА КАМПАНИДА ТААРАМА ХАРЮУ

Советскэ Союзда харша, «уласхоорондын мүрдэлгэ хюдалгада» хабаадана гэһэншүүгээр тэрэниие гүжэрдэн гэмнэһэн шэнэ кампаниин Холбоото Штадуудта ябуулагдажа байһан тушаа ТАСС-ай мэдүүлгэ хилын саана ехэ анхаралтайгаар угтагдаа. Хилын саанахи хэблэл тус мэдүүлгые тодорхойгоор шэнжэлнэ. Вашингтоной эхилһэн кампани «хүйтэн дайнай» аюултай үедэ тэхэрихэ зорилготой гэжэ олохон газетэ тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын мүрдэлгэ хюдалгада Советскэ Союзай «хамааралга» тухай Вашингтоной албан тушаалтадай ба американ номнолшодой баталамжанууд — балмад бүдүүлиг, хорото зорилготой хардалга болоно гэжэ Венгриин «Непсабадшаг» тусхайлан тэмдэглэнэ. «Совет хүнүүдэй суртал бодолдо харша мүрдэлгэ хюдалгын теори ба ябуулгые хододоо буруушаадаг юмди гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэд сэхэ шууд мэдүүлбэ» гээд Лондоной «Таймс» бэшэнэ.

Америкын Холбоото Штадуудай үүдхэһэн хардалгата кампанида Советскэ Союз таарама шанга харюу үгөө, гэжэ Кипрэй «Харавги» дурдана. Холбоото Штадууд лэ уласхоорондын мүрдэлтэ хюдалгын гол үүдхэлшэ болоно. США лэ арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ эсэргүү шэглүүлэн, түрүү үзэл бодолтой политическэ хүтэлбэрилэгшэдые мүрдэнэ, хюдалга эмхидхэдэг, фашис урбалтануудые үүдхэдэг, алуурша хархис диктатурануудые тогтоолгодог гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

Баруун Германиин «Штутгартер Цайтунг» өөрынгөө шэнжэлэл дотор иигэжэ бэшэнэ: шэнэ захиргаанай засаг абаһан дары Советскэ Союзда эсэргүү харата добтолгонуудые Вашингтоной үүсхэһэниинь Картерай правительствын засаг даажа ороһон түрүүшын үдэрнүүдые hануулна. Үзэл сурталай асуудалаар Советскэ Союзай сухарихыень баадхахын тула хүнэй эрхэнүүд тухай асуудалаар хардалга гүрдэлгэтэ кампани хэрэглэхэ гэжэ Картер һэдэһэн байгаа. Тиигэбшье тэрэ һэдэлгэһээнь үрэ гараагүй һааб даа. Мүн Р. Рейганэй, тэрэнэй захиргаанай СССР-тэ эсэргүү харата бүдүүлиг добтолгонуудһаа үрэ гарахань мүн лэ найдабаригүй байна. Тэдэнь халтад гэхэдээ, США-гай европейскэ союзнигуудай дунда тээлмэрдэл үүдхэхэ байха. Вашингтоной ноёдой худал хуурмаг үгэнүүд уласхоорондын харилсаанай таарамжатай хүгжэлтэдэ имагтал һаад ушаруулха гээд политическэ адаглагшад мэдэрнэ гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

Франциин «Юманите» А. Хейгэй хэлэһэн үгые шэнжэлхэ зуураа, иигэжэ ажаглана: «Хахад миллион үлүүтэй американ солдадуудай напалмай ба дефолиантнуудай туһаламжаар Вьетнамые үгы хэхэ һэдэлгэ гаргажа байхада, харин сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэгшэ арад тушаа талархалта уялгаяа СССР-эй дүүргэжэ байһан сагай американ пропагандые шагнаһан мэтээр дуулдана. Сайгоной экспедиционно корпусой полковник Сагаан байшанда хүрэтэр ошохо замдаа юушье ойлгоогүй, национально-сүлөөрэлгын түлөө хүдэлөөс, мүрдэлгэ хюдалгын хэрэгые урдынхи мэтээр нэгэ бүлэг болгон обоолно гээшэ гү? — гэжэ һанахаар болоно.

Түрүүшынгээ пресс-конференци дээрэ США-гай президентын гуримаар Р. Рейганэй хэһэн мэдүүлгэ, үнэндөө, «хүйтэн дайнай» үедэ тэхэрин бусаха, хүсэ хэрэглэхэ политика баримталха һанаашалга тухай соносхоһон ябадал болоно. Советскэ Союз дэлхэй дээрэ нэгэдхэмэл коммунис гүрэн тогтоохые эрмэлзэнэ гэһэншүүгээр тэрэнэй хэлэһэнһээ ойлгоходо, национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө арадуудай тэмсэлэй үрэ дүн бологшо дэлхэйн революционно шэнэдхэлгэнүүдэй удха шэнжые Америкын президент ойлгоогүй гэхээр болоно гэжэ Алжирай «Аш-Шааб» газетэ тэмдэглэнэ. «Америкын зэбсэгүүдые, баруун оронуудһаа мүнгэн туһаламжа абадаг хархис засагуудта эсэргүүсэн тэмсэгшэ эмхинүүдһээ мүрдэгшэд-хюдагшадай эмхиие СССР һайн илгаруулдаг юм» гэжэ тус газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

Советскэ Союз тушаа, уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалга тушаа Р. Рейганэй мэдүүлгэ Ливанай политическэ бүлэг тушаалтадай ба хэблэлэй зүгһөө эрид шууд буруушаагдана гэжэ Бейрудай «Ан-Нида» бэшэнэ. СССР-ые гэмнэлтээр Сагаан байшангай толгойлогшын тушаал даажа байха сагай эхилһэниинь, Ливанай агаарай дайда худар американ үйлэдбэриин самолёдуудай добтолон орохоһоо, манай гэр байрануудые бүдүүлигээр бомбодохоһоо, эхэнэрнүүд, үхибүүд болон үбгэд хүгшэдые алахаһаа хэдэхэн час урид тиимэ юумэнэй хэгдэһэниинь тушаан болоһон ушар бэшэ байна гэжэ тус газетэ тусхайлан дурдана. Араб оронуудта, мүн дэлхэйн бусад хубинуудта американ империализмын жэгшүүритэ муухай гэмтэ ябуулгануудай хэгдэхые, дарлагдаһан арадуудые, түбхын түрүүндэ хүгжэжэ байгаа оронуудые зонхилхо, дээрмэдэхэ ябадал хүнгэдхэхэ зорилгоор гэмтэ ябуулгануудые США-гай хэхыень бүхы хүн түрэлтэнэй хаража байхада, СССР-ые хардан гэмнэхэнь ямар убай һэнгэргүй харата муухай ааша гээшэб гэжэ тэрэ газетэ зэбүүрхэн бэшэнэ.

(ТАСС).

СОВЕТ ОРОНДО ХАРША БАЛМАД ЭТЭГЭЭДҮҮДЭЙ ХОРОТО ААШАНУУД

НЬЮ-ЙОРК. Эндэхи түбэй парк соо зугаахина ябаһан совет эхэнэрнүүд болон үхибүүдые сионис бүлэг хулиганууд гэнтэ тойроод, мүрыень хааһан, элдэбээр заһаһан ба доромжолһон байна. Айһан үхибүүд, эхэнэрнүүд парк сооһоо дары гаража ошохо баатай болоо.

Сионистнуудай хулигантагша банда совет түлөөлэлгэтэ эмхиин байшангһаа гараһан дипломадуудта халдан, алаха хюдахабди гэхэ мэтээр занаба.

ООН-ой секретариадай совет хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэндэ эсэргүүгээр тэрэл үдэр хүсэ хэрэглэһэн, унагааха һэдэлгэ гаргаһан байгаа. Телефоноор хонходохо, таксида нууха гэхэдэнь һаад хээ.

Эдэ хадаа Нью-Йоркдо байдаг совет хүнүүд тушаа харата балмад этэгээдүүдэй һүүлэй үедэ гаргаһан хорото муухай аашануудай зарим хубинь болоно. Гэхэ зуура, тэдэ этэгээдүүдтэ Америкын захиргаанайхидай зүгһөө зохихо хэмжээн абтанагүй. СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхи Уласхоорондын энэ нэгэдэлэй дэргэдэ США-гай зүгһөө байдаг эмхидэ нота эльгээхэдээ, Совет орондо харша этэгээдүүдэй зүгһөө Нью-Йоркдохи совет түлөөлэлгэтэ эмхиин хүдэлмэрилэгшэд тушаа, тэдэнэй бүлын гэшүүд, совет эрхэтэд тушаа хэгдэдэг дайсан харша яоуулганууд һүүлэй үдэрнүүдтэ уласхоорондын эрхын гуримуудые, мүн хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха юрэнхы гол ёһонуудые эбдэдэг, үргэнөөр эмхидхэгдэһэн мүрдэлгэ хюдалгата кампаниин шэнжэтэй болоһые зааһан байна.

Эмхидхэмэл сионис бандануудай хэдэг дайсан харша ябуулганууд онсо аюултай, тайлбарилан хэлэбэл, хүсэ хэрэглэдэг болоод байна гэжэ СССР-эй зүгһөө ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхи тэмдэглэнэ. Түлөөлэлгэтэ эмхидэ, тэрэнэй байрын комплексдо орохо үүдэнэй дэргэдэ харууһалжа байдаг полициинхид совет эрхэтэдтэ эсэргүү хулиган аашануудай гаргагдахые харангүй байха аргагүй, тэдэ аашануудые болюулхын тула юушье хээгүй байһаниинь анхарал татана. СССР-эй түлөөлэлгэтэ эмхиин, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн ООН-ой секретариадай совет хүдэлмэрилэгшэдэй аюулгүй байдал, паадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ арга хангахын тула зохихо бүхы хэмжээнүүдые абаха, сионис мүрдэлгэшэд-хюдалгашадай харата аашануудые болюулха эрилтэ нота дотор американ засагаархидай урда табигдана. Дурсагдаһан аашанууд мүрдэлгэ хюдалгата кампаниин шэнжэтэй байна.

ХИТАДАЙ ЗАЛУУШУУЛ БУҺАЛГААЛНА

ТОКИО. Японой газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай Синьцзян-уйгурай автономито районой залуушуул, гол түлэб Шанхай хотодо түрэһэн аад, хүдөөдэ хүдэлмэрилхын тула хүсөөр ябуулагдаһан залуушуул буһалгаална. Гансахан Аксу округто (Баруун Синьцзян) болоһон буһалгаануудта 30 мянга шахуу хүн хабаадаа. Байдалыень заһаруулха, тэрэ тоодо эдеэ хоолоор ба гэр байраар хангалга һайжаруулха эрилтэнүүдые тэдэнэр табина. Гэхэ зуура, эдэ эрилтэнүүдтэнь нютагай засагаархид ямаршье харюу үгөөгүй. Эдэнэй хуби заяанда хамаагүйгөөр хандадаг байһан дээрэһээнь, ехээр дураа гутаһан залуушуул буруушаалгын тэмдэг болгон, забастовко соносхоо. Нютагай предприятинуудай зарим хүдэлмэришэд буһалгаалан бодогшодтой нэгэдэһэн байна. Округой хүтэлбэрилэгшэд залуушуулые айлгаха зорилгоор «хандалга» тунхаглаад, тэрээн дотороо «залуушуулай ябуулгые буруушааһан», зарим хүнүүдые барижа хааһан байгаа. Тэрээндэнь харюу болгон, 1900 забастовкошод үлэсхэлэн соносхоод, табан үдэрэй туршада хооһоор байгаа.

Аксудахи буһалгаануудай нүлөөн доро Синьцзянай бусад районуудай, мүн ороной ондоо томо городуудай залуушуул, студентнэр буһалгаалан бодобо.

Соёлой һонин

И. В. БАБУШКИНАЙ ДУРАСХААЛДА

И. В. Бабушкинай алуулһанһаа хойшо далан табан жэл үнгэрһэнтэй дашарамдуулан, дүлэтэ революционерэй дурасхаалда зорюулагдаһан үдэшэ һая Бабушкин хотодо болобо. Партиин райком, горсовет, дунда һургуули, библиотекэ, хүгжэмэй һургуули, түмэр замшадай клубай хүдэлмэрилэгшэд болон бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй халуун хабаадалгатайгаар тус үдэшэ үнгэрөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ И. В. Бабушкинай музей соо хүн зон ехэ олооро суглarба. Эндэ пионернүүдэй сбор, эрэлхэг зоригой хэшээл, дайнай болон ажалай ветерануудтай ба Бабушкин хотын хүндэтэй хүнүүдтэй уулзалганууд болоһон байна.

Ғ. ХУБШАНОВА,
нэгэдэмэл музейн научна хүдэлмэрилэгшэ.

БАРИМТАТА ФИЛЬМҮҮДЭЙ ХАРАЛГА

Республикын кинодо дуратайшуулай найруулан табиһан баримтата фильмүүдэй харалга боложо дүүрэбэ. Тэрэнэй дүнгөөр түрүүшын һуури Нижнеангарскын «Тоннель» гэжэ клубай эдэбхитэдэй буулгаһан «Хабсагай доогуур дабшаһан зам» гэжэ баримтата фильмдэ олгогдоо. Тиихэдэ Улаан-Үдын Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй ба авиационно заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордонгуудай дэргэдэхи кинодо дуратайшуулай шэнэ хүдэлмэринүүд урда мэтэ эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө. Тэдэнэй буулгаһан «Оронгын зурагланнууд», «Түмэршэ дарханай түрэ» гэһэн фильмүүд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Манай корр.

СЭДЬХЭЛЭЙНЬ ХАНАТАР

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаадажа байһан хүн бүхэн шахуу мүнөө үедэ тон харюусалгатай, халуун хаһадаа оронхой байна. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ тэдэнэр ехэ һү һаахын, олон хурьга абахын, мяха ехээр тушаахын түлөө шармайн оролдожо ябана бшуу. Энэ үедэ соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй урда малшадые һайнаар хангаха гэһэн бага бэшэ харюусалгатай зорилго табигдана.

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ буряад драмын театрай коллективэй нэгэ бүлэг артистнар Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой ажалшадта һаяхан концерт харуулхаяа ерээ.

...Хүдөөгэй юрын модон гэр соо оркестр гэнтэ хүнхинэжэ, шэнгэн һайхан хоолойгоор буряад дуун зэдэлшэбэ. Ялаганаһан гоё, утаплатитай эхэнэр үүдэнэй захада шахуу зогсоод шэнхинэсэ дуулана. Эндэ суглараgшад омог баяртайгаар дуушаниие шагнанад. Дуулагшамнай Буряадай АССР-эй арадай артистка Сэрэмжэ Уладаева байба.

Газааһаа үүдэн нээгдэжэ, дүн сагаан сэн болошоһон удаадахи харагша орожо ерэнэ. Энэ үедэ зэдэлжэ байһан дууншье дүүрэжэ, конферансье-режиссёр Людмила Цыденова удаадахи номер соносхобо. Буурал сагаан толгойтой, урин зөөлэн шарайтай, СССР-эй арадай артистка Мария Степанова эндэ сугларaад байгаашадай аһан шадалай альга ташалган доро гаража, Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ романһаа хэһэг уншажа оробо. Артистка М. Степанова баян намтартай гэжэ мэдэнэбди. Тэрэ үни пенсидэ гараһаншье һаа, түрэл театртаа, сценэдээ тэгүүлжэл байдаг зантай. Үшөөл хүнгэн, сарюун зандаа артистка энэ удаашье хүдөө нютаг ерэлсэжэ, бүхы ажабайдалаа, бэлиг шадабаряа зорюулһан үргэн олон харагшадтаяа дахинаа уулзажа, аршаан булагһаа хүртэһэндэл урматай боложо, хүсэ шадалороно бшуу.

Хүдөөгэй байдалда артистка даданхай. Гэнтэ унтарһан зайн галшье тэрэниие болюулбагүй.

Удаань композиторнууд Ч. Павлов, А. Андреев, В. Пантаев гэгшэдэй, мүн монгол арадай дуунууд гүйсэдхэгдэжэ, харагшадые дахинаа баярлуулба. Буряадай АССР-эй арадай артистка Лэриса Егоровагай, Т. Абидаевагай дуунууд, республикымнай арадай артистка Людмила Дугаровагай эхэ тухай домог халуунаар угтагдаба.

Үдэрэйнгөө ажал дүүргэжэ, сүлөө ороһон малшад дуратай артистнарайнгаа абьяаста дашууран, дахин дахин дабтахыень гүйхэ юм. Тиин хонгёо хоолойтой дуушад Сэрэмжэ Уладаева Лариса Егорова хоёр шаама альга ташалган доро хэдэн удаа гаража, шагнагшадайнгаа сэдьхэлэй ханатар дуратай дуунуудыень дуулажа үгэбэ.

Улаан-Үдэһөө Гильбэрэ ерэһэн айлшадай бэлэг дүүрэжэ, уулзалгын хоёрдохи хуби эхилбэ. Энэ удаа артистнар гэрэй ханын наагуур дүхэриглэн һуужа, харагша-шагнагшадтаяа танилсажа оробо. Һаалишад ба жолоошод, хонишод ба үхэр адуулагшад ээлжээгээр ажал хэрэг, түсэб даабари тухайгаа хөөрэбэд. Хэн хэниинь шье—хоёр тала бэе бэеэ хангаба хэбэртэй. Хахасалгын саг ойртобо. Газаа харанхы болонхой, одо мүшэд даншье һаа дээрэ ониб-аниб гэнэ. Нэгэ талаһаа бодоходо, тон ондо ондоо, нүгөө талаһаань харахада, аб адли шахуу эдэ хүнүүдэй хамтадаа дуулажа байһан «Уулзатараа баяртай» гэжэ дуунай аялга хүбэн сагаан саһаар хушаатай тала руу сууряатан байгаа һэн.

Д. НАГУСЛАЕВА.

ХҮН ба байгаали

НОЙРТОО ДИИЛДЭЭГҮЙ БААБГАЙХАН

Нэгэтэ үглөөгүүр ажалдаа ерэхэдэм, ехэшүүл, мүн кружогуудта һурагшедшье методическа кабинедэй дэргэдэ сугларанхай, нэгэ юумэ ехэл хөөршөөһэн хэбэртэйгээр шанга шангаар хөөрэлдэжэ байба. Багашуул бүришье хүхюутэй. Эндэшни ямар нэгэн амитан асарагданхай ха гэжэ тухайлбаб.

Дүтэлжэ ерэхэдэм, томо бээлэйн зэргэ гэхээр һаглагар амитан хойшо урагшаа гэшхэлжэ, нюдэндөө тороһон юумэн бүхэниие унхидан ябаба. Тайгын эзэн—абарга хүсэтэй баабгайн хүбүүн үнэхөөрөө байба бшуу. Хүзүүндэнь уягдаһан нариихан ута гэнжэ наранай толондо ялалзан харагдана. Оршон тойронхи юумые шэншэлжэ дүүргэһэнэй удаа тэрэ таһалгын тэгэндэ һуужа, «танда юун хэрэгтэйб?» гэһэндэл гэнэн хонгор нюдөөр сугларагшадые гэтэжэ эхилбэ. Энэ үедэ хажуудань зогсоһон танигдаагүй хүн Мишенькынгээ хуби заяан тухай хөөрэжэ, томо болоожо тэнжэтэрнь станцидаа байлгахыемнай дурадхаба. Ушарынь гэхэдэ, Хориин районой нэгэ малшан ангуушантай суг үнгэрһэн нажар тусхай зүбшөөлтэйгөөр тайгада агнахаяа гараһан байгаа. Энэ үедэ тэдэнэртэ эмэ баабгай добтолон оробо ха. Ангуушад яахашье аргагүй буудаха баатай болоо. Тиин эхэгүй үлэһэн хоёр бишыхан хүбүүдыень орхихоёо хайрлаа бшуу. Иигэжэ эдэнэй нэгэниинь станцидамнай харууһалагдахаар асарагдаһан байгаа.

Мишка тусхай бэлдэгдэһэн байра соо оруулагдажа, түрүүшын үдэрнүүдтэ «өхэл таагүй газарта байлганат» гэһэндэл, һуури байрагүй ябуултаба. Удаань дадажа эхилээд, юннадуудтай «танилсажа», үдэр бүри олон ханинаргай болоод, уйдахаяашье болибо. Ойн айлшан морхооб, капуста, помидор, үрэ жэмэс, хилээмэ, үндэгэ, холимол гэжээл ехэ амтархан эдижэ һураба. Амтатай эдеэндэ дуратай тула саахар, һамар, конфетэ эдидэг, һү уудаг болоо.

Уданшьегүй зунай саг үнгэржэ, хүйтэнэй эхилхэдэ, эртын тогтууритай ехэ саһан оробо. Баабгайханда бүри эртээнһээ эшээн малтагдан бэлдэгдэжэ, досоонь хуурай хибэдэһэн дэбдигдээ. Ажамидаралайнгаа жама ёһоор, Мишкэмнай эшээндээ ороходь гэлсээбди. Тиигээд лэ баабгайханаа мяханай бусад эдеэ хоолой зүйлөөр һайса эдеэлүүлжэ, таргалуулхые оролдобобди.

Анхаран адаглаһаар байтарнай, Мишка унтадаг янзатай, хүдэлсэнь аали, эхэнхи сагаа эшээндээ байдаг болобо. Теэд үбэлшье үнгэрхэ тээшээ забдаба, баабгайхамнай үбэлэйнгөө унтарида ороогүй, томо улхан бараад лэ, эдеэ хоол эриһэн зандаа. Заримдаа бүхы амһартаяа нүхэн соогоо орхижорхидог зантай. Теэд бага зэргэ «хараалгаад», эдюурэз тэндэһээ гаргажа, байрынгаа үүдэндэ табидаг юм.

Кружогуудаймнай гэшүүд тайгын эзэнэй ажамидаралай онсо шэнжэ, аяг ааша тухай нилээд юумэ мэдэжэ абаһан гээшэ. Үбэлэй хоёр һара үнгэрбэшье, баабгайхамнай бүхы нойртоо диилдээгүй зандаа. Томохон болошоо даа, саг үргэлжын харууһан хэрэгтэй. Һаяар этнографическа музейдэ дамжуулха гэжэ шиидэнхэйбди.

М. БУЛДАКОВ,
эдир натуралистнуудай республиканска станциин методист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мишенька эдир ханинартаяа уулзаха үедөө.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ҮХИБҮҮДЭЙ ФИЛАРМОНИ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо үхибүүдэй филармони нээлгын үдэшэ баяр баясхалангай оршон байдалда болобо. Эмхидхэгдэһэн филармониин хэды ехэ удха шанартай байһые үхибүүдэй уран һайханай коллективэй хүсөөр харуулагдаһан концерт гэршэлээ.

Буряадай АССР-эй габьяата артист Василий Васильевич Шалыгинай хүтэлбэрилдэг хоридохи һургуулиин хүбүүдэй ансамбль «Крылатые качели» гэһэн дуугаар концерт нээһэн байна.

«Эдир трубач тухай» дуу гүйсэдхэһэн Ардан Будаев сугларагшадта илангаяа халуунаар угтагдаа. Мүн РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Василий Иванович Хижняковой хүтэлбэрилдэг 42-дохи һургуулиин эдир хүгжэмшэд, дуушад бэлиг шадабаряараа шалгарба. Электроинструментнүүд дээрэ хүгжэм гүйсэдхэдэг квартет баһал олоной магтаалда хүртөө. Тиихэдэ мяха-консервын комбинадай соёлой байшангай дэргэдэхи «Галнууд» гэжэ хореографическа ансамбль балетмейстер Светлана Васильевна Жуковагай табиһан «[illegible] наадан хай», «Ургы» гэһэн хатарнуудые огсом солгёоноор гүйсэдхэбэ.

Хүүгэдэй филармониие нээлгэндэ зорюулагдаһан концертын түгэсхэлдэ Буряадай гүрэнэй филармониин симфоническа оркестр болон үхибүүдэй хүгжэмэй дүрбэдэхи һургуулиин хоор бэлиг шадабаряа харуулаа. Үхибүүдэй хүгжэмэй нэгэдэхи һургуулиин һурагшад Наташа Бугаева, Оля Булатова гэгшэд скрипкэ болон фортепиано дээрэ хүгжэм гүйсэдхэһэн байна.

Композитор А. Островскиин «Хэтэдээ наран байг лэ!» гэһэн дуу оркестр болон хоорой гүйсэдхэхэдэ, харагшад эбтэйгээр дуулалсаа. Баяр баясхалангай оршон байдалда үнгэргэгдэһэн энэ концерт Улаан-Үдэ хотын эдир үетэндэ үни удаан мартагдахагүй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эдир пианистка Наташа Бугаева. Саанань — Буряадай оперо болон баледэй театрай дирижер В. Морозовскин; мяха-консервын комбинадай дэргэдэхи соёлой ордоной эдир хатаршад.

Ф. СОРОКИНОЙ фототекст.

ДАЛАН НАҺАНАЙ ОЙ

Буряадай элитэ поэт, арадай аман зохёол суглуулагша И. Н. Мадасоной далан наһанай ойн баярые СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институт ба Буряадай Уран зохёолшодой холбоон эндэ һая тэмдэглэбэ. БИОН-ой гар бэшэгэй таһагые даагша, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Дугарнимаев И. Н. Мадасоной зохёохы ажал тухай хэлээ.

Буряад совет литературын ба буряад хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй хүгжэлтэдэ И. Н. Мадасоной оруулһан хубита яһала горитой юм. Тэрэ илангаяа арадай аман зохёол суглуулха талаар ехэ габьяатай. Хэдэн олон үльгэр, онтохон, таабари, оньһон, хошоо үгэнүүд — эдэ бүгэдэ БИОН-ой гар бэшэгэй таһагта онсо өөрын һуури олонхой юм. И. Н. Мадасоной бүхы наһан соогоо шахуу суглуулһан арадай аман зохёол мүнөө үедэ сэгнэшэгүй үнэтэй болонхой.

Ойн баярай үдэшэ КПСС-эй обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша Л. Я. Похосоев Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотые И. Н. Мадасондо барюулһан байна. Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Н. Г. Дамдинов, БИОН-ой директор, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдаков болон бусад И. Н. Мадасониие хани халуунаар амаршалһан байна.

Б. ЖИГМИТОВ.

ЖАБАРТАЙ СЭЛМЭГ ҮДЭРНҮҮД

Үнгэрһэн январь һарада, гол түлэб энэ һарын һүүлшын арбан хоногто сагай уларил ямар байгаа гээшэб гэжэ шэнжэлжэ үзэхэдэ, жабартайшье һаа, наратай сэлмэг үдэрнүүд олон байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Агаарай дунда зэргын температура 26—31 градус хүйтэндэ хүрэжэ, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 3—5 градусаар доошоо байба. Һүниндөө хүйтэнэй амисхал 35—40, зарим газарта 13 градуста хүрөө. Дулаабтар урин нэгэ үдэр, январиин 28-да, республикымнай баруун-урда районуудта термометр 5—10 градус хүйтэниие харуулжа, газаамнай хабарай шэнжэтэй болобо.

Арбан хоногой туршада һалхин һулаханаар үлеэгээ. Габэшье зарим үдэрнүүдтэ секундын туршада 7—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилһан байна. Прибайкалиин райондо секундын туршада 15 метр хүсэтэйгөөр һалхилаа.

Зарим газарта саһан юрэдөөшье ороогүй. Байгал далайда дүтэ, Горячинск, Нижнеангарск, Баргажан шадар 1 миллиметр хэмжээнэй саһан ороһон байна.

Һарын һүүл багаар баруун-урда районуудта газарай хүрьһэн 230—260, түбэй ба урда районуудта 180—200, Байгал шадар 100—120 сантиметр хүрэтэр хүрэһэн гэжэ тодорхойлогдоо. Голой мүльһэнэй зузааниинь 80—90 сантиметргэ хүрэнхэй.

Шэмэрүүн хүйтэнэй үедэ ниитын малые харууһалха, тэжээлээр хангаха гээшэ харюусалга ехэтэй хүдэлмэри. Илангаяа саһанай ехээр ороһон газарта бүришье хүшэр хүндэ байдал тогтонхой. Зэдын, Хориин, Хэжэнгын районуудта хонид үдэр бүри оройдоол 2—3 часай туршада газаагуур адуулагдана.

Г. ЩЕПИНА,
инженер-агрометеоролог.

„ДЕМКЫН БОРБИЛООНУУД"

Иимэ нэрэтэй хүүгэдтэ зорюулагдаһан тууҗа Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Ким Балков хэблүүлбэ. Урдань хүдэлмэришэн ангиин мүнөө үеын ажабайдалда зорюулагдаһан хэдэн һонирхолтой номуудай автор К. Балков түрүүшынхеэ эдир үетэн тухай зохёол бэшэбэ. Туужын гол герой Демка хүбүүн Сибириин нэгэ хүдөө нютагта, үзэсхэлэн байгаалиин оршондо үдэнэ, энэ дэлхэйтэй танилсана. Уншагшад уран зохёолшын шэнэ номые халуунаар угтан абаба.

Манай корр.

СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» январиин 31-д үнгэргэгдэһэн табадахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-снь тааха спортлото» 892.381 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (33 карточка) таагшад—2.591 түхэриг, дүрбэн номер (1861 карточка) тааһан хүнүүд—43 түхэриг, гурбан номер (34098 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.935637 билет ороо. Табан номер (17 карточка) тааһан хүнүүд—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (2426 карточка) таагшад—119 түхэриг, гурбан номер (70187 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

Табадахи тиражай шүүбэринүүд февралиин 11-һээ мартын 11 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

СПОРТ

О. АЛЕКСЕЕВЭЙ АМЖАЛТА

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын ехэ мүрысөөн Тбилисиин Спортын ордон соо болобо. Арбан ороной, тусхайлбал, Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, США-гай, Чехословакиин 160 гаран барилдаашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна.

Уласхоорондын барилдаанай федерациин эмхидхэдэг «дэлхэйн бага чемпионат» гэжэ нэрлэгдэдэг энэ мүрысөөн шэнэ гуримаар үнгэргэгдөө.

Бүхы 10 шэгнүүртэ совет барилдаашад илажа гараба. Зүүн Сибириин технологическа институдай багша, Европын чемпион Олег Алексеев эндэ ехэ амжалта туйлаа. Тэрэ долоон хүнгэй барилдаба. Тиихэдээ СССР-эй чемпион А. Маркович, Монголой суута бүхэ З. Дувчин болон бусадые илажа, өөрынгөө бүлэгтэ түрүү һуури эзэлээд, түгэсхэлэй мүрысөөндэ Украинын бэрхэ барилдаашан — оронои чемпионадта нэгэнтэ бэшэ шанда хүртэһэн Григорий Данькотой уулзаһан байгаа. 6 минута соо үргэлжэлһэн шанга тэмсэлэй эсэстэ манай спортсмен 4:0 тоотойгоор шүүгээд, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэ амжалтадань тренер Г. Б. Баймеев ехэ габьяатай.

Залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпион Борис Будаев шангай һуурида гаража шадаагүйшье һаа, Европын чемпион Н. Петренкые, СССР-эй арадуудай зунай VII Спартакиадын чемпион М. Харачурые илаһан байна.

Спортын мастер Мунко Цыдыпов НРБ-гэй чемпион Б. Калчевые, залуушуулай дундаһаа Европын ба дэлхэйн чемпион М. Костопулые (Фрунзе) шүүгээ. Тиигээд Польшын барилдаашан В. Олейнигтэ булигдаа.

ШАМБАЙ ГУРБАН

Боксоор «Урожай» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Калининград хотодо үнгэргэгдэбэ. Россин Федерациин 40 гаран область, хизаар болон автономито республикын хүдөөгэй 183 арһан бээлэйн шадабаритад энэ мүрысөөндэ хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан байха юм.

Буряадай хүдөө ажахын институдай ветеринарна факультедэй хоёрдохи курсын студент, спортын мастерта кандидат Анатолий Асадуллин эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо онсо шалгаржа, бүхы уулзалгануудтаа илаад, чемпион болобо.

Механическа факультедэй гурбадахи курсын Цыден Улзытуев хүнгэншэг шэгнүүртэ гурбадахи һуури эзэлээ.

«Урожай» бүлгэмэй областной соведэй тренернүүд СССР-эй спортын мастернууд Александр Кондаков, Ринчин Будаев гэгшэд гоё һайхан арга дүрэтэй, шандааһа шангатан байһанаа харуулжа, өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илалта туйлаба.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр илажа гараһан гурбан шамбайшуулнай СССР-эй хүдөөгэй боксернуудай дунда үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олоһон байна. Тренернүүд А. И. Амгаланов, В. В. Павлов эдэниие һурган һоридог юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

БОКС

НҮХЭД ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Монголой нийслэл — Улаан-Баатар хотын «Замчин» болон Улаан-Үдын «Локомотив» бүлгэмүүдэй эдиршүүлэй суглуулагдамал командануудай дунда боксоор нүхэд ёһоной мүрысөөн түмэр замай техникумэй спортзал соо үнгэргэгдэбэ.

«Локомотив» бүлгэмэй райсоведэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн уласхоорондын энэ уулзалга хоёр суглуулагдамал командын арһан бээлэйн шадабаритадай арга оноые дээшэлүүлһэн байна.

52 килограммай шэгнүүртэ Уртнасангийн Ганболд манай Юрий Павловтай уулзаба. Энэнь шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Юра түрүүшын раундһаа эдэбхиеэ гаргаа абажа, найдамтайгаар илалта туйлаба. Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуулиин һурагша Ю. Павлов яһала арга дүрэтэй, шандааһа шангатай боксёр болоожо байна гээд тэмдэглэлтэй.

Хайдавийн Гантулга — Анатолий Самсонов хоёрой мүрысөөн сугларагшадай анхарал татаа. Нэгэдэхи дундуурша шэгнүүртэ мүрысэдэг Гантулга бэеэр үндэр юм. Тиимэһээ холоһоо шанга сохилтонуудые хэжэ, түрүүшээр Анатолиие бэедээ дүтэлүүлбэгүй. Хоёрдохи [illegible] һүүл багта А. Самсонов нүгөөдынгөө хараа [illegible] долые ойлгоод, онобшотой шанга сохилтонуудые хэн, шүүжэ гараба.

Эдиршүүлэй дундаһаа МНР-эй чемпион Базарсурэнгийн Батмунх Игорь Горбуновтой уулзахадаа, гонгын ханхинахатай хамта добтолжо, илангаяа зүүн гараараа мэргэн шанга сохилтонуудые хэн, рингын эзэниие тээлмэрдүүлбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Доржготовийн Бямбахуу, Сергей Ситников, Далхаагийн Бумансахьяа, Игорь Гомбожапов, Баяр Лхамажапов, Игорь Кашин гэгшэд илаһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр тренер Виктор Агафоновой һурган һоридог командын эдир боксёрнууд 15:12 тоотойгоор шүүгээ.

Хандавийн Гантулга — Анатолий Самсонов хоёрой уулзалга эгээл гоё һайхан тулалдаан болобо гэжэ сэгнэгдээ.

С. ЦЫБИКОВ,
мүрысөөнэй ахамад секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) монгол боксёр Галсандоржийн Баатарчулуун Игорь Гомбожаповтан тулалдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үйлэдбэриин түрүүшүүл» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мүрысэдэг коллективүүдтэ». «Табан жэлэй түрүүшүүлтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд» — Буряадай АССР-эй арадай ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ зорюулагдаһан материалнууд. «Эбтэй эетэйгээр хүдэлэсэл, нэгэ һалбариинхид!» — Ю. Зайцевай статья. «Үдэр бүхэнөө — үндэр ургасада», «Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэбди» — Д. Цыренжаповай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ленинэй баримталдаг хүдэлмэриин гуримай үндэһэн дээрэ» — Е. Борисовай статья. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын сааннаһаа элгээһэн материалнуудай суглуулбариһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Түхэрэен гэжэ нютагта Усольцевтан» — А. Бобровой статья. «Паспорт [illegible] рюулагдана» — газетын корреспондентын хэһэн хөөрэлдөөн. Спорт. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА.

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Буратинын выставкэ». 10.35 — «Взлетная полоса» — уран һайханай телефильм. 11.45 — Шэнэ һонин 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Ленинэй зааһан замаар» — баримтата фильм. 16.50 — «Шатарай һургуули». 17.20 — «Маанадтай суг хэ, мандал алляар хэ, манһаа үлүү һайнаар хэ» — ГДР-һээ дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 18.20 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.50 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.20 — «ТВ-гэй адресат». 19.35 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал.

Москва. 20.00 — «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан». Узбегэй ССР-эй телевидениин дамжуулга. 1. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидовай үгэ хэлэхэ. 2. «Узбекистан Баатаршалга үргэлжэлнэ» — баримтата фильм. 3. Уран бэлигтэнэй концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Эрмитаж». Германиин искусство. 23.05 — Фигурна конькигоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Юрын программа. Австриһаа дамжуулга. 00.05 — «Мүнөөдэр түби дэлхэйдэ». 00.20 — Саһанай спортоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. 15 км.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская – 2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03324. Заказ № 31. Индекс 5901